

HURRIYAT

Mustaqil gazeta

2016-yil 10-fevral, chorshanba

№ 6 (965)

1996-yil dekabrda chiqqan boshlagan

Elektron manzil: info@uzhurriyat.uz

“ЁШ ЖУРНАЛИСТЛАР КЛУБИ” ДА

амалий суҳбат, мунозара
ва хулосалар

Ватанини севиш қандай бўлишини ҳар-
бийлардан ўрганиш керак. Улар куну ту-
тинмай халқ тинчлиги йўлида хизмат
вазифаларини ўтайдилар. Улар бор экан,
юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо.

⇒ 4-бет

ЭБОЛА, УНДАН КЕЙИН ЗИКА

ёхуд дарад устига чипқон

Айни кунларда урушлар, офат ва
фалокатлардан ташқари турли юқумли
касаликлар ҳам вақти-вақти билан
инсониятга таҳдид солмоқдаки, бунинг
оқибатида кўпгина кишилар ҳаётдан кўз
юммоқда.

⇒ 5-бет

ҚИЗЛАР ТАРБИЯСИ

Оилада қиз фарзанднинг дунёга келиши-
нинг ўзидек ота-онани назоратчиликка,
мулоимликка ундай бошлайди. Маънави-
ятли, ибодат-ҳаёли, иродали, саранжом-
саришта бўлиш қизи учун энг керакли
фазилятлар эканини англаган ота-онанинг
ўзи бу борада ўрнак бўлишга интилан.

⇒ 6-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

4 февраль куни халқ депутат-
лари Тошкент вилояти Кенгазининг
навбатдан ташқари сессияси бўлиб
ўтди. Унда Ўзбекистон Республика-
си Президенти Ислам Каримов иш-
тирок этди ва нутқ сўзлади.

5 февраль куни Ўзбекистон
Республикаси Президенти Ислам
Каримовнинг С.С.Абдуллаевни Тош-
кент вилояти ҳокими лавозимига
тайинлаш тўғрисидаги фармони мат-
буотда эълон қилинди.

5 февраль куни Ўзбекистон
Республикаси Президенти Ислам
Каримовнинг А.Т.Усмоновни Тош-
кент вилояти ҳокими лавозимидан
озод этиш тўғрисидаги фармони
матбуотда эълон қилинди.

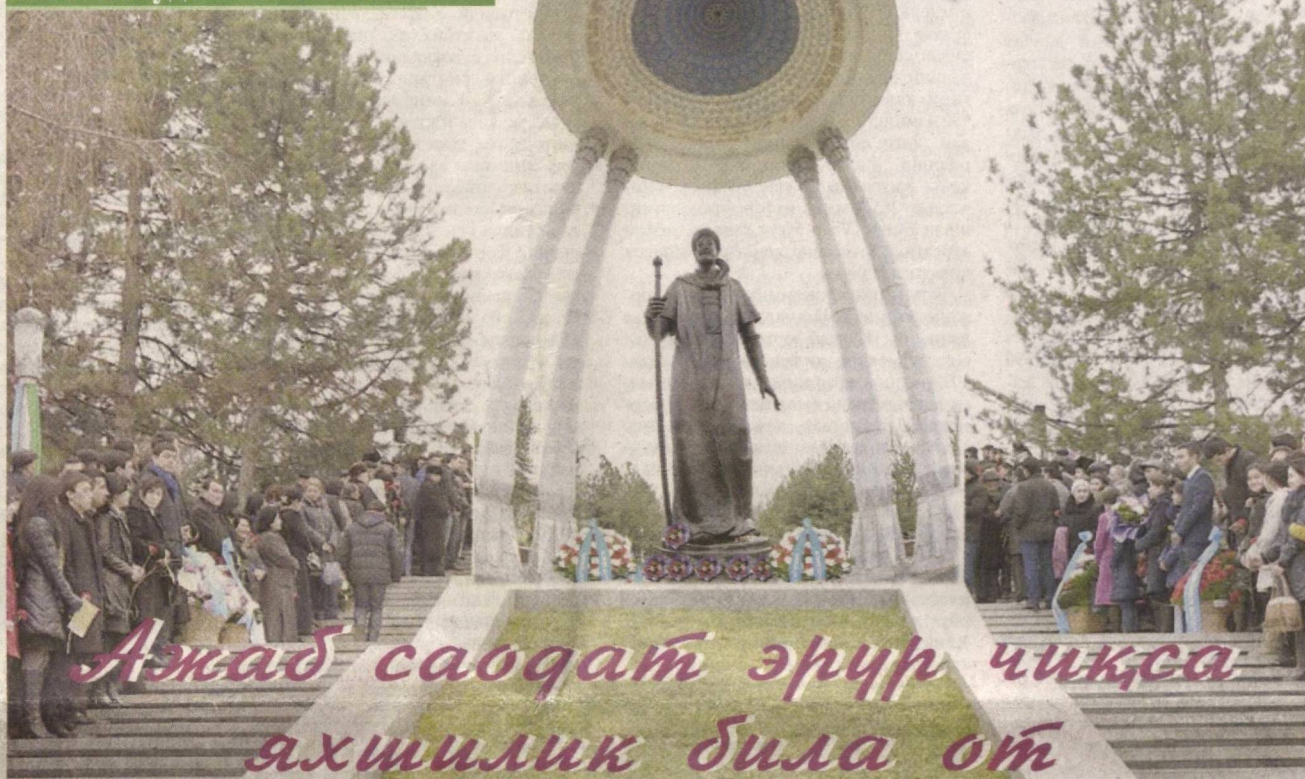
Ўзбекистон Республикаси Мар-
казий сайлов комиссиясида Бутун-
жаҳон сайлов органлари ассоциа-
цияси (БСОА) ва Корея Республи-
каси Миллий сайлов комиссияси бош
котиби Ким Ён Хи бошчилигидаги
делегация билан учрашув бўлиб ўтди.

9 февраль — Алишер Навоий та-
валлуд топган кун сифатида мам-
лакатимиз бўйлаб кенг нишонлан-
ди.

“HURRIYAT” газетаси
Ўзбекистон ҳаво йўллари миллий
авиакомпанияси самолётларида ҳам
йўловчиларнинг доимий ҳамроҳи.

Алишер Навоий таваллудининг 575 йиллиги

Мамлакатимизда Алишер Навоий таваллуд
топган кунни байрам сифатида нишонлаш
яхши анъанага айланган. Бу йил улуг шоир-
нинг 575 йиллиги кенг нишонланмоқда.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон
Миллий боғида 9 февраль куни улуг бобо-
калонимиз таваллудининг 575 йиллигига
бағишланган тантанали тадбир бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистон
Республикаси Олий
Мажлиси Сенати
аъзолари, Қонунчи-
лик палатаси депу-
татлари, турли ва-
зирлик ва идоралар,
ижодий уюшмалар ва жа-
моат ташкилотлари вакил-
лари, навоийшунос олим-
лар, адиб ва шоирлар,
маънавий тарғиботчилар,
маҳалла фаоллари,
ёшлар иштирок этди.

Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси раиси М.Аҳмедов,

Бобур номидаги халқаро
жамоат фонди ва илмий
экспедицияси раҳбари
З.Машрабов, Франция-
нинг мамлакатимиздаги
элчихонаси вакили М.Гал-
ланд, Ўзбекистон Респуб-
ликасида хизмат кўрсатган
артист О.Галахов ва бош-
қалар Президент Ислам
Каримов раҳнамолигида
алломаларимизнинг бе-
баҳо илмий, бадиий, маъ-
рифий меросини ўрганиш,
ёшларни баркамол, ва-
танпарвар, фидойи инсон-
лар этиб тарбиялашда
кенг фойдаланиш бораси-
да улкан ишлар амалга
оширилаётганини таъкид-
лади.

Алишер Навоий ме-
ро-
си — бетакрорлиги, тарби-
явий аҳамияти, инсоний-
лиги, ибратли жиҳати би-
лан бутун инсоният учун
қадрли. Мустақиллик ша-
рофати билан буюк мута-
факкир ижодини чуқур
ўрганиш, асарларида та-
раннум этилган эзгу ғоя-
ларнинг аҳамиятини тар-
ғиб этишга катта эътибор
қаратилмоқда.

Ўзбекистон Фанлар
академияси Алишер Наво-
ий номидаги тил ва адаби-
ёт институти томонидан
улуг шоирнинг 20 йиллик
«Мукаммал асарлар тўпла-
ми» ҳамда 10 йиллик
жамланмалари кирилл ва

лотин алифбосларида нашр
этилгани адабиёт мухли-
лари учун бебаҳо тўхфа
бўлди. Шоир ҳаёти, ижо-
дининг барча қирралари
қамраб олинган илмий
асарлар, рисола ва моно-

Шу кунни пойтахтимиздаги Шоирлар хибонаида ҳам
улуг мутафаккир таваллудига бағишланган маърифий тад-
бир бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раисининг биринчи
ўринбосари С.Сайид, навоийшунос олим, академик
А.Қаюмов, Ўзбекистон халқ шоири М.Тоир ва бошқалар
Навоий ижодининг умрбоқийлиги, жозибаси, илмий, тар-
биявий аҳамияти ҳақида сўзлади.

Алишер Навоий асарларидан намуналар ўқилди. Наво-
ий ғазаллари билан айтилуви қўшиқлар мушоираси янада
кўтаринкилик бағишлади.

Бундай тадбирлар Қорақалпоғистон Республикаси ва
барча вилоятларда ўтказилмоқда.

Н.УСМОНОВА,
ЎЗА мухбири

Парламент фаолиятдан

Фуқаролик жамияти институтлари:

РАҒБАТ ВА ИМКОНИЯТ ЯНАДА ОШАДИ

Фуқаролик жамиятини ривожлантириш давлати-
миз сиёсатининг энг устувор йўналишларидан бири
хисобланади. Соҳани кўллаб-қувватлаш ва уни
ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоя қилиш учун қабул қилинган
қонун ва қарорлар “учинчи сектор” субъектлари
фаолиятини янги bosқичга олиб чиқди. Айни кунда
ННТлар ва фуқаролик жамиятининг бошқа институ-
лари мамлакатимиз ижтимоий-маданий ҳаётидаги
қатор масалалар ечимини топишда ўз лойиҳалари
билан иштирок этаётганини таъкидлаб ўтиш жоиз.

Хусусан, 2008 йилдан буён
Ўзбекистон Республика-
си Олий Мажлиси ҳузу-
ридаги Нодавлат нотижо-
рат ташкилотларини ва
фуқаролик жамиятининг бош-
қа институтларини кўллаб-қув-
ватлаш Жамоат фонди ҳамда
унинг маблағларини бошқар-
иш бўйича Парламент комис-
сияси фаолият олиб бормоқ-
да. Мазкур фондга ҳар йили
ННТ ва фуқаролик жамияти
бошқа институтларининг энг
яхши лойиҳаларини молиялаш
учун давлат бюджетидан катта
миқдорда маблағ ажратилмоқ-
да. Жумладан, 2015 йилда дав-

лат томонидан ННТ ва фуқа-
ролик жамияти институтлари-
ни давлат гранти, ижтимоий
буюртма ва субсидия шаклида
молиялаштиришга 10 милли-
ард сўм маблағ йўналтирилган
эди. Мазкур маблағларни фонд
очиқ-ойдинлик ва шаффофлик
принципларида амал қилган
ҳолда тақсимлади. Жорий йил-
да ҳам бу йўналишдаги ишлар
кўлами янада ошиши кутил-
моқда.

Кунни кеча Ўзбекистон
Республикаси Олий Мажли-
си ҳузуридаги Нодавлат-но-
тижорат ташкилотларини ва
фуқаролик жамиятининг

бошқа институтларини кўл-
лаб-қувватлаш Жамоат фон-
ди маблағларини бошқариш
бўйича Парламент комис-
сиясининг навбатдаги йиғи-
лиши бўлиб ўтди. Унда Жа-
моат фондининг ўтган 2015
йилда амалга оширилган иш-
лари ҳамда 2016 йилдаги ус-
тувор йўналишлари муҳока-
ма этилди.

Жамоат фонди томонидан
тақдим этилган маълумотлар-
га кўра, ўтган йили давлат
бюджетидан ажратилган маб-
лағлар 2008 йилга нисбатан 5
баробарга ортган. Грант учун
мингдан ортқ нодавлат но-
тижорат ташкилотлари, омма-
вий ахборот воситалари ва
фуқаролик жамиятининг
бошқа институтлари 1200 дан
зиёд лойиҳаларни тақдим
этди. Вилоятлар кесимида
таҳлил қилинганда, Фарғона
вилояти, Қорақалпоғистон
Республикаси ва Тошкент
шаҳри энг кўп лойиҳалар би-
лан иштирок этган.

Хурматли муштарийлар,

2016 йилнинг келгуси
ойлари учун
“HURRIYAT”
газетасига обуна
ишлари давом
этмоқда. Газетамизга
обуна бўлолмаганлар
эса уни савдо
дўконларидан харид
қилишлари мумкин.

Ўқинг,
баҳра олинг ва уни
хамроҳларингизга ҳам
ҳадя этинг.

Бундан ташқари,
“Hurriyat” да
чоғ этилган
материаллар билан
www.uzhurriyat.uz
сайти орқали ҳам
танишингиз
мумкин.

“HURRIYAT” ГАЗЕТАСИ
СИЗНИНГ ДОИМИЙ
ҲАМРОҲИНГИЗ
БЎЛИШИГА
ИШОНАМИЗ!

Ватанпарварлик

Муқаддас бурч

Шу кунларда юртимизнинг барча ҳудудларида
ҳарбий хизматга қақирилган ёшларни ҳарбий хиз-
матга тантанали кузатиш маросимлари бўлиб
ўтмоқда. Яқинда Тошкент шаҳар мудофаа ишлари
бошқармаси йиғин пунктида ҳам мuddатли ҳарбий
хизматга қақирилган йигитларни тантанали куза-
тиш маросими бўлиб ўтди.

Муддатли ҳарбий хизмат-
ни ўташ тизимини та-
комиллаштириш бора-
сидаги ислохотлар мил-
лий армиямиз сафлари-
ни жисмонан ва маънан етуқ,
ватанпарвар ёшлар билан

тўлдиришда муҳим аҳамият
касб этмоқда. Ўзбекистон Рес-
публикасининг “Умумий ҳар-
бий мажбурият ва ҳарбий хиз-
мат тўғрисида”ги қонунига му-
вофиқ, мuddатли ҳарбий хиз-
мат ўн икки ой этиб белги-

ланган. Давлатимиз раҳбари-
нинг 2008 йил 20 ноябрдаги
“Фуқароларнинг Ўзбекистон
Республикаси Қуролли Қучла-
рида мuddатли ҳарбий хизмат-
ни ўташ шарт-шароитларини
такомиллаштириш чора-тад-
бирлари тўғрисида”ги фармо-
нига кўра мuddатли ҳарбий хиз-
матга қақирув бир йилда бир
мarta амалга оширилади.

Президентимизнинг 2015
йил 23 декабрдаги “Ўзбеки-
стон Республикаси фуқарола-
рининг мuddатли ҳарбий хизмат-
га навбатдаги қақирuvi ҳамда
белгиланган хизмат мuddатла-
рини ўтаб бўлган ҳарбий хиз-
матчиларни Қуролли Қучлар
резервиги бўшатиш тўғриси-
да”ги қарори ижроси доира-
сида айни пайтда мuddатли
ҳарбий хизматга қақирилаёт-
ган йигитларни кўриклдан ўтка-
заётган қақирув комиссияла-
ри аъзолари уларнинг сало-
матлиги, жисмоний ва маъна-
вий баркамоллигига алоҳида
эътибор қаратмоқда. Комис-
сия хулосаси асосида соғлом,
оилавий шароити, интеллек-
туал салоҳияти ва маълумоти
талабга жавоб берадиган йи-
гитларгина мuddатли
ҳарбий хизматга тавсия
этилаётди.

3

Фуқаролик жамияти институтлари:

РАҒБАТ ВА ИМКОНИЯТ ЯНАДА ОШАДИ

«Бошланиши 1-бетда»

Грант лойиҳалари натижасида аҳоли фаровонлигини ошириш, уларни ичимлик суви билан таъминлаш, ёшлар учун қулай шарт-шароитлар яратиш, спорт ва болалар майдончалари барпо этиш, умуман, ҳудудлар ривожига қаратилган қатор ишлар амалга оширилди.

Йиғилишда Олий Мажлис ҳузуридаги Жамоат фондининг ўтган йилги фаолияти таҳлил қилинган экан, фонд маблағларини тақсимлашнинг асосий йўналишлари ва улар асосида эришилган натижалар ижобий баҳоланди. Шунингдек, фондининг 2016 йилги фаолияти дастури атрофида муҳокама этилди.

Таъкидланишича, 2016 йилда ННТ ва фуқаролик жамияти институтларини молиялаштиришга Давлат бюджетидан 11 миллиард сўм, яъни 2015 йилга нисбатан 10 фоиз ортқ маблағ ажратилган. Шундан давлат грантлари шаклида ННТ, ОАВ ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари лойиҳаларини қўллаб-қувватлашга жами маблағнинг 47,5 фоизи ёки 5 миллиард 230 миллион сўм йўналтирилди. Бу кўрсаткич 2015 йилга нисбатан 10,1 фоизга ошди.

Ушбу маблағларни тақсимлаш учун жорий йилда 62 дан ортқ устувор йўналишни ўз ичига олган 6 та мавзуда давлат грант танловларини эълон қилиш қўзда тутилган. Хусусан, «Соғлом она ва бола йили» Давлат дастурида белгиланган вазифалар ижросига ННТларни кенг жалб қилиш», «Қонунчиликни мустаҳкамлашда, инсонларда қонунга ҳурматни, юсак ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни шакллантиришда фуқаролик жамияти институтларининг иштирокини таъминлаш», «ОАВларни ижтимоий-иқтисодий дастурлар ижросининг боришини ёритишга, давлат органлари фаолиятининг очиқлигини таъминлашга қаратилган лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш», «Фуқаролик жамияти институтларининг жисмонан соғлом, маънан етук баркамол авлодини тарбиялашга қаратилган лойиҳаларини қўллаб-қувватлаш», «Атроф-муҳит муҳофазаси, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш масалаларини ҳал этишда аҳоли, фуқаролик жамияти институтларининг фаолиятини ошириш», «Мустақиллик йилларида республика ҳаётининг турли соҳаларида эришилган ютуқлар ҳақида кенг жамоатчиликни хабардор қилишга қаратилган лойиҳаларни қўллаб-қувватлаш» каби танловлар жамиятимиз ривожига камарбаста бўлаётган ННТларга моддий ва маънавий қўмак бўлиб хизмат қилади.

2016 йилда Давлат ижтимоий буюртмалари шаклида давлат органларининг буюртмаларидан келиб чиқиб, 2 миллиард 300 миллион сўм ёки умумий маблағнинг 21 фоизи ажратилмоқда.

Таъкидлаш керакки, «Ижтимоий шериклик тўғрисида»ги Қонунга асосан давлат органларидан тушган тақлифлар 4 та йўналишда молиялаштирилади. «Соғлом она ва бола йили» Давлат дастурида белгиланган вазифаларни амалга оширишда фуқаролик жамияти институтларининг фаол иштирокини таъминлашга 1 миллиард сўм, «Ўсиб келаётган баркамол ёш авлодни соғлом тарбиялашга, ёшларни ижодий ва интеллектуал салоҳиятларини рўбга чиқаришга қўмаклашиш» йўналишига 390 миллион сўм, Фуқаролик жамияти институтларини, мустақил ОАВларни ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш, шунингдек, уларнинг аҳолини ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш соҳасидаги фаолиятини янада фаоллаштириш» йўналишига 510 миллион сўм, «Ўзбекистоннинг тарихий-маданий меросини оммалаштириш, жамиятда миллатлараро ва конфессиялараро ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш» ижтимоий буюртмаларига 400 миллион сўм ажратиш тақлиф этилди.

Тадбирда давлат субсидияси олувчи ташкилотларга ажратилаётган маблағлар миқдори ҳам муҳокама этилди. 2016 йилда давлат субсидияси олувчиларга 3 миллиард 470 миллион сўм йўналтирилди.

Анжуман якунида Парламент комиссияси аъзолари кун тартибда белгиланган тақлифлар юзасидан тегишли қарорларни қабул қилишди.

Жобир ХУҲАҚУЛОВ,
«Hurriyat» мухбири

Қимматга тушган «қизиқиш»

► Божхона почтасидан

Диний адабиётларнинг республикамиз ҳудудида ноқонуний тарзда олиб кирилишининг олдини олиш мақсадида Бухоро вилояти божхона бошқармаси томонидан доимий чора-тадбирлар олиб борилмоқда.

Натижада, ўтган 2015 йил давомида вилоят божхоначилари ҳуқуқни муҳофаза қилувчи бошқа идоралар вакиллари билан ҳамкорликда 127 та божхона қоидабузарликларини фош қилиб, 8,7 минг донадан ортқ турли шаклдаги диний адабиётларнинг яширин тарзда олиб ўтилишига чек қўйишди.

Жумладан, Бухоро ҳалқаро аэропортида «Москва-Бухоро» йўналиши бўйича парвозини якунлаган фуқаро Б.Комилнинг (исм ўзгартирилган) қўл юклари божхона назоратидан ўтказилганда, унга тегишли ноутбук хотирасида 17 дон диний мазмундаги видеолавҳалар мавжудлиги аниқланди. Экспертларнинг хулосасига кўра, мазкур видеофайллар диний ақидапарастлик ғоялари билан йўғрилган ва уларни Ўзбекистон Республикасига олиб кириш, тайёрлаш ва тарқатиш тақиқланганлиги маълум бўлди.

Диний адабиётларни олиб кириш бўйича амалдаги тартибларга риоя қилмаган ушбу шахс Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексининг тегишли моддаси билан айбли деб топилди ва жазо тариқасида 3 йил муддатга олийк иш ҳақининг 30 фоизи миқдорда давлат даромади ҳисобига ундирилиб боришлик шарт билан ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланди.

Эслатиб ўтамиз, «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Қонуннинг 19-моддасига мувофиқ, чет элда нашир этилган диний адабиётларни олиб келиш ва тарқатиш, уларнинг мазмунини қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда экспертизадан ўтказилганидан кейингина амалга оширилади. Бундай адабиётларни олиб келиш, сотиш ва тарқатишга Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг рухсати билан йўл қўйилади.

Г.БОБОҚУЛОВА,
Бухоро вилояти божхона бошқармаси
ахборот хизмати катта инспектори

► Меҳнат бозоридан нима гап?

Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан «Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, иш билан таъминлаш ва меҳнат муҳофазаси борасида амалга оширилган ишлар» мавзuida матбуот анжумани ўтказилди. Унда вазирлик ва унинг ҳудудий бўлимлари томонидан 2015 йилда амалга оширилган ишлар муҳокама қилиниб, 2016 йилги режалар хусусида сўз борди.

Излаган

Бандликни таҳлил қилиш ва меҳнат бозорини тартибга солиш бошқармаси бошлиги Эркин Азиевнинг айтишича, ўтган йилда иш ўринлари ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастури доирасида меҳнат бозоридан банд бўлмаган аҳолига, яъни ишсизлар, коллеж битирувчилари, муддатли ҳарбий хизматдан бўшатилган шахслар, ногиронлар, оилавий шароитига кўра ишламайдиган аёллар иш билан таъминланиши юзасидан қатор ишлар қилинди. Иш ўринларини ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш дастури доирасида 990,4 минг иш ўрни яратилди. Жумладан, янги объектларнинг ишга туширилиши, ишлаб турган корхоналарни қайта жиҳозлаш ва кенгайтириш натижасида 265,3 минг нафар юртдошимиз ишга бўлди. Улар бугун саноат, хизмат кўрсатиш ва сервис соҳалари, қишлоқ ҳўжалигида банд.

Бугун иқтисодиётимизда кичик корхона ва микрофирмаларнинг алоҳида ўрни бор. Қўллаб-қувватлашимиз шу соҳада меҳнат қилмоқда. Жумладан, 103,8 минг нафар киши яқка тартибдаги табдиркорлик фаолиятини олиб бормоқда. Шунингдек, деҳқон ва фермер ҳўжалиқларида озик-овқат ва нооziқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш кенг йўлга қўйилиши натижасида 128,9 минг киши иш билан таъминланди.

2015 йил давомида 193 та туман бандликка қўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказларига иш сўраб мурожаат қилган 284,1 минг нафар юртдошимиз ишга жойлашган.

ИМКОН ТОПМОҚДА

Меҳнат бозоридан ўз ўрнини топиш учун фуқароларни муайян касб ва хунарга тайёрлаш ҳам муҳим ҳисобланади. Шу мақсадда 7,3 минг нафар ишсиз фуқаро иқтисодиётда талаб қилинган мутахассисликлар бўйича касбга тайёрланди. Улар тикувчилик, тўкувчилик, электрчилик, пайвандчилик, бўёқчилик, сувоқчилик, компьютер операторлиги сингари касблар бўйича ўқитилди. 2,4 минг ишсиз «Устоз-шогирд» усулида миллий ҳунармандчиликнинг ғилам тўқиш, ганчкорлик, теридан, дарахтдан ва темирдан бадиий маҳсулотлар тайёрлаш, миллий қандолатчилик ва бошқа турли касб ва хунарлар бўйича ўқитилиб, ишга жойлаштирилди. Корхоналар билан ҳамкорликда саккиз минг нафар ишсиз фуқаро ҳақ тўланадиган жамоат ишларига, хусусан, ободонлаштириш, автомобиль йўллари ва инфратузилма объектларини қуриш ва таъмирлаш ишларига жалб этилди.

Албатта, ўтган давр мобайнида қўзланган барча ишларга эришилди, деб бўлмайди. Чунончи, олдинда қилинадиган ишлар талайгина. 2016 йилда иш ўринларини ташкил этиш ва аҳоли бандлигини таъминлаш Дастурига кўра 992,7 мингта иш ўринларини ташкил этиш режалаштирилган. Дастур ижросини таъминлашда замонавий ахборот коммуникация технологияларидан фойдаланилади. Яъни иш қидириётган юртдошларимиз республика бўйича ва кант иш ўринлари ягона электрон ба-

заси mehnat.uz сайтига кириб, ўзларига мос ишларни топиш имкониятига эга бўлади.

Анжуман давомида Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги Давлат меҳнат ҳуқуқ инспекцияси бошлиги Ботир Шахриёров ўтган йил давомида инспекция ходимлари олиб борган ишлар юзасидан ҳисобот берди. Унинг айтишича, назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика Кенгаши томонидан тасдиқланган режа асосида давлат бюджетидан молиялаштирилган ташкилотларда ҳуқуқ тартибот идоралари билан ҳамкорликда жами 5,8 мингдан ортқ текширувлар ўтказилган. Аниқланган ҳолатлар бўйича 4 мингта яқин ариза ва шикоятлар кўриб чиқилган.

Жумладан, иш ҳақининг ўз вақтида тўланмаслиги бўйича 1134 та, ноқонуний равишда меҳнат шартномасини бекор қилиш масаласида 679 та, квота ва бўш ўринлари тўғрисида тегишли ахборотларни тақдим этмаган ҳолатлар бўйича 1450 та, бўш иш ўринларини яширишга доир 1295 та мурожаат кўриб чиқилиб, иш берувчи — мансабдор шахсларга нисбатан тегишли чоралар қўллаш орқали 2200 га яқин юртдошимизнинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. 1700 дан ортқ ишчиларга 10,5 миллиард сўм миқдорда иш ҳақи тўлатиб берилди.

Малика АХМЕДОВА,
«Hurriyat» мухбири

ЙЎЛ ҲАРАКАТИ ХАВФСИЗЛИГИ СОҲАСИДА

ҳайдовчи ва пиёдаларнинг эҳтиёткорлигининг янги талаблари ҳукумат томонидан белгиланди

► Замон ўзгаришлари

Мустақилликнинг дастлабки кунлариданоқ республикамизда барча соҳаларда, шу жумладан, ҳуқуқий соҳада кенг қамровли ислохотлар олиб борилмоқда. Бундай ислохотлар орасида йўл ҳаракати хавфсизлиги иштирокчиларининг ҳодисаларининг олдини олиш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Шу билан бирга, ҳаракат хавфсизлиги қоидаларининг такомиллаштирилаётгани фуқаролар манфаатларини муҳофаза қилиш, инсон ҳаётини асрашдек эзгу мақсадларга хизмат қилмоқда.

Фуқаролар ҳаёти ва соғлиги муҳофаза этилишини, уларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатлари, юридик ва жисмоний шахсларнинг мулки, шунингдек атроф муҳит ҳимоя қилинишини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг 2013 йил 10 апрелдаги «Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида»ги қонуни қабул қилинди.

Мазкур қонун билан, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги давлат бошқаруви Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 24 декабрда «Йўл ҳаракати қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида»ги қарори қабул қилинди.

Мазкур қонун билан, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги давлат бошқаруви Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Ички ишлар вазирлиги Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизматининг йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги ваколатларидан бири бўлиб, йўл ҳаракати хавфсизлиги соҳасидаги норматив ҳужжатларни ишлаб чиқиш ҳисобланади.

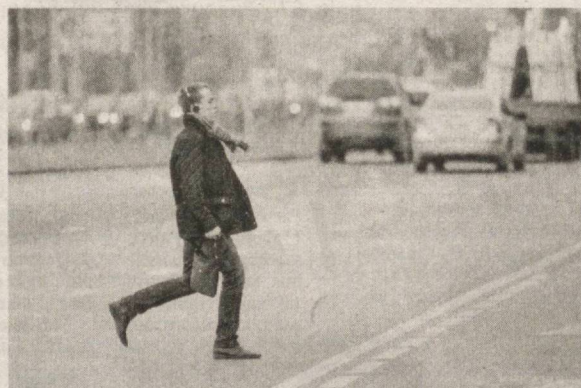
Шундан келиб чиқиб, ушбу ваколатлардан фойдаланилган ҳолда фуқаролар ҳаёти ва соғлигини муҳофаза этиш, уларнинг ҳуқуқ ҳамда манфаатлари, юридик ва жисмоний шахсларнинг мулки, атроф-муҳитини ҳимоя қилиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси

Ички ишлар вазирлиги томонидан Йўл ҳаракати қоидалари лойиҳаси ишлаб чиқилди ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 24 декабрда «Йўл ҳаракати қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида»ги қарори қабул қилинди.

Мазкур қонуннинг қабул қилиниши Ўзбекистон Республикасининг 2013 йил 10 апрелдаги «Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида»ги қонунининг Йўл ҳаракати соҳасидаги талабларини тўлиқ амалга ошириш, жумладан, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг ушбу соҳадаги ваколатларини аниқ белгилаб берди.

Ўзбекистон Республикасининг 2013 йил 10 апрелдаги «Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида»ги қонуннинг 7-моддасига мувофиқ, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги ваколатларидан бири, шаҳарлардаги, шаҳарчалар ва қишлоқ аҳоли пунктларидаги қўчаларнинг, йўлчаларнинг ҳамда йўл ҳаракатини тартибга солиш воситаларининг, шунингдек шаҳар электр транспортини йўлларнинг жиҳозлашиш ва соҳада сақланишини таъминлаш ҳисобланади.

Ушбу соҳада, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг норма ижодкорлиги соҳасидаги фаолиятларини мувофиқ-

лаштириш, уларнинг норма ижодкорлиги фаолиятида тўқсунлик қилаётган омиларни бартараф қилиш, қабул қилинажак қарор лойиҳаларида коррупцияни келтириб чиқарувчи нормаларни аниқлашда турли хил ёндашувлар мавжуд эди.

Эндиликда, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 24 декабрда қарори билан тасдиқланган Йўл ҳаракати қоидаларининг 78-бандига мувофиқ, аҳоли пунктларида транспорт воситаларининг тезлигини соатига 70 километрдан, турар жой ҳалқалари ва ёндош ҳудудларда (ер участкасида) эса соатига 30 километрдан оширмасдан ҳаракатланишга рухсат этилади. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳар ва вилоятлар ҳокимликлари, Давлат йўл ҳаракати хавфсизлиги хизмати билан келишилган ҳолда, йўл шариоитлари юқори тезликда хавфсиз ҳаракатланишнинг таъминлайдиган ҳолларда, йўлларнинг айрим қисмлари ёки ҳаракатланиш бўлақларида айрим транспорт воситаларига ҳаракатланиш тезлигини оширишга (тегишли йўл белгилари ўрнатиб) ваколатлидир.

Бундан ташқари, йўл ҳаракати иштирокчилари бўлган пиёдаларнинг ҳам йўлдаги ҳаракатларининг тартиблари аниқ белгилаб берилди.

Жумладан қоидаларнинг 19-бандига ҳаракат тартибга солинмайдиган пиёдалар ўтиш жойларида, пиёдалар яқинлашиб келаётган транспорт воситаларига бўлган масофани ва уларнинг тезлигини чама-лаб кўриб, ўтиш ўзлари учун хавфсиз эканлигига ишонч ҳосил қилганларидан сўнг йўлнинг қатнов қисмига чиқилишга рухсат этилади. Шунингдек, улар йўлнинг қатнов қисмини пиёдалар ўтиш жойларидан ташқарида кесиб ўтишда транспорт воситаларининг ҳаракатланишига ҳалақат бермасликлари, яқинлашиб келаётган транспорт воситаларининг йўқлигига ишонч ҳосил қилмасдан туриб, кўринишини чекловчи, тўхтаб турган транспорт воситаси ёки бошқа бирор тўсиқ панасидан чиқмасликлари керак. Йўлнинг қатнов қисмида, шунингдек пиёдалар ўтиш жойларида ҳаракатланаётган пиёдаларга телефон-

Бир сўз билан айтганда, ҳар бир фуқаро томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 24 декабрда қарори билан тасдиқланган Йўл ҳаракати қоидаларининг мазмун моҳияти ва ундаги талабларга қатъий риоя қилинса йўл транспорт ҳодисаларини содир этилиши камайишига олиб келади, бу эса ўз навбатида жамиятимизда яшаётган ҳар бир фуқаронинг ҳаёти ва соғлиги ҳамда моддий аҳоли сақланиб қолинишига олиб келади.

А.ҚОДИРОВ,
Қонун ҳужжатларини туркумлаш ва ҳуқуқий ахборот бошқармаси бош маслаҳатчиси

МУҚОБИЛ ЭНЕРГИЯ: САМАРАДОР ВА ТЕЖАМКОР

► Фармон ва ижро

Фарғона вилояти Олтиариқ туманидаги «Повулғон бўстони» фермер ҳўжалигида қуёш панеллари ёрдамида энергия ҳосил қилинмоқда. Бу, айниқса, тоғли ҳудудлар ва қир-адирларда богдорчилик, сабзавотчиликни ривожлантириш имкониятини янада кенгайтиради.

Мазкур фермер ҳўжалигида қуёш панеллари ёрдамида қудуқдан сув чиқариш, қайта тикланувчи энергия манбаларини ва энергия иқтисод қилувчи технологияларни татбиқ этишга қўмаклашиш масалаларига бағишланган кўргазмали семинар бўлиб ўтди.

Вилоятда фаолият кўрсатаётган фермерлар, давлат ва жамоатчилик вакиллари иштирок этган тадбирда Президентимиз раҳнамоллигида табиий бойликлardan самарали ва оқилона фойдаланиш, экологик тоза энергия манбаларини ҳаёта татбиқ этиш борасида амалга оширилаётган изчил ислохотлар юксак самаралар бераётгани таъкидланди.

Давлатимиз раҳбарининг 2013 йил 1 мартдаги «Муқобил энергия манбаларини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони бу борада муҳим дастуриламал бўлмоқда. Мазкур ҳужжат асосида мамлакатимизнинг турли ҳудудларида ижтимоий соҳа иншоотлари, ишлаб чиқариш ва қишлоқ ҳўжалиги тизимларида қуёш, шамол ва бошқа муқобил энергия манбаларидан фойдаланиш кенг йўлга қўйилмоқда.

Муқобил энергия манбаларини ҳаёта татбиқ этиш ўзининг амалий самараларини бермоқда, — дейди «Повулғон бўстони» фермер ҳўжалиги раҳбари Дилшод Охунжонов. — Айни пайтда қўчаларни қуёш панеллари ёрдамида қудуқдан чиқарилаётган сув билан суғурмоқдамиз. Ҳали бирор марта электр ва сув таъминотида узилишлар бўлгани йўқ. Иқтисодий самарадорлик ҳам яхши. Жорий йилда томчиллатиб суғориш усулини ҳам йўлга қўймоқчимиз.

Тадбирда ҳудудларда муқобил ва қайта тикланувчи энергиядан фойдаланишнинг ривожлантириш, унинг афзалликлари, бу борада илм-фан ва ишлаб чиқариш корхоналари ҳамкорлигини мустаҳкамлаш юзасидан фикр алмашилди. Жорий йилда вилоятда 2 биогаз қурилмаси, 1 энергия тежайдиган насос ҳамда сув иситиш коллектори қурилиши режалаштирилган.

М.СУЛАЙМОНОВ,
ЎЗА мухбири

“ЁШ ЖУРНАЛИСТЛАР КЛУБИ” да амалий суҳбат, мунозара ва хулосалар

Бугун юртимизда ёш журналистларга ўз малакаларини ошириши учун катта имкониятлар яратилмоқда. Ўқув муассасаларида, талабалар амалиёт ўтайдиган тахририятлар қошида “Маҳорат мактаблари” ташкил этилган. Бундан мақсад иқтидорли ёшларни аниқлаш ва рағбатлантириш, уларда касб малакаларини шакллантиришдир.

Шуниси қувонарлики, бу ишлар бирор бир мажбуриятсиз, тахририятларда хизмат қилаётган устоз журналистларнинг ташаббуси билан бегараз амалга оширилмоқда. Масалан, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси қошида ташкил қилинган “Ёш журналистлар клуби”нинг фаолияти ҳам бунинг ёрқин далалидир. Ўзбекистон Миллий ва Жаҳон тиллари университети факультетлари талабалари, тахририятларда фаолият кўрсатаётган ёш журналистлар дарахдан бўш пайларда иштироки равишда мазкур клубда соҳага оид баҳс ва мунозаралар олиб боришда, соҳанинг сир-синаотларидан хабардор бўлишда.

Кузатиб бораётган бўлсангиз, ушбу клубда фаолият кўзгин, баҳс-мунозаралар қайноқ. Талабалар ўзларини ўйлантираётган масалалар фикрини баралла айтди. Мутахассислар эса муносабат билдирадилар. Ҳаётий тажрибалари билан ўртоқлашди. Касб сирларини ўргатади. Натижада эса истиқболли режалар тузилади.

Хусусан, тўртинчи февраль куни клубнинг навбатдаги йиғилишига тақдир этилган Ўзбекистон журналистларини қайта тайёрлаш маркази директори Гулнора Бобонова журналистиканинг ҳуқуқий асослари ҳақида мунозара уюштирди.

ЖУРНАЛИСТИК ФАОЛИЯТ ҚОНУН ҲИМОЯСИДА

— Журналист ўз ҳуқуқини библиши, шунга монанд ҳаракат ҳам қилиши лозим. Қонун эркин фикр баён қилиш учун қалқон вазирасини ўтади. Агар сиз ўзингизни ҳимоя қил олмагангиз қандай қилиб ҳалқнинг ман-

ган? каби саволларга биргаликда жавоб излани. Ҳамма турли фикрда. Гулнора Бобонованинг ўзи бу саволларга жавобни ойдинлаштирди:

— “Қачонки, халқнинг овози бўлган журналистлар ҳолис бўлса, жамият ҳаётини эркин ёрита ола, шундагина ҳақиқий фуқаролик жамиятини қурган бўламиз. Жиноятчилик, ўғирлигу алдов йўли билан етказилаётган зарарлар ҳақида очик-ойдин айтилмаса, бу иллатлар ҳеч қачон йўқолмайди. Матбуот жамоатчилигини ана шундай иллатларга қарши курашишга чорлайди. Ижтимоий шериклик қарор топади. Шунинг учун ҳис қилган ҳолда давлатимиз журналистик фаолиятини ҳимоя қилади”.

Бошқа соҳаларда бўлгани каби журналистикада ҳам одоб-ахлоқ қоидалари мусажасм. Журналист роя қилиши керак бўлган талаблар қонун ҳужжатларида ўз аксини топган. Бу ҳақида ҳам қизгин суҳбат бўлди. Талабалар ўзлари тушунмаган қонунларни, одоб қоидаларининг шарҳини устоздан сўрашди ва тегишли жавоб оlishди.

Ёшларнинг қизиқишлари ҳам, истаклари ҳам турлича. Кимдир экожурналистикага, кимдир ҳарбий журналистикага, кимдир спорт журналистикасига, кимдир парламент журналистикасига, яна кимдир телерадио журналистикасига, бошқаси эса интернет журналистикага қизиқади. Клубда эса барча ишлар режалаштирилган. Ушунчаки фаолият олиб бормайди. Ёш журналистларнинг истакларини қизиқишларини аввал ўрганиб шунга монанд мавзулар атрофида фикр алмашилади.

Шунинг учун ҳам клуб ёшлар талпинадиган масканга айланиб улгурди. Хусусан, клубда олтинчи февраль куни ўтказилган яна бир машғулот ҳарбий-ватанпарварлик мавзусида материал тайёрлашга ихтисослашган журналистлар фаолиятига бағишланди.

“ҲАРБИЙ ЖУРНАЛИСТ БЎЛМОҚЧИМАН”

Ватанини севиш қандай бўлишини ҳарбийлардан ўрганиш керак. Улар куну тун тинмай халқ тинчлиги йўлида хизмат вазифарларини ўтайдилар. Улар бор экан, юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо. Кишини қиш, ёзни ёз

демайди қўқис қалқон ҳарбий акаларимиз билан қанча фахрланасан арзийди. Шу жумладан, уларнинг ҳаётини ёритадиган журналистларнинг ишлари ҳам таҳсинга лойиқ. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг марказий матбуот органи — “Ватанпарвар” газетаси жамоаси билан учрашар эканмиз, кўнглимизда бир ажиб ҳавас уйғонди. Уларнинг эғнидаги кўркем либосларнинг ўзи елкаларидаги масъулиятнинг нақадар залворли эканини аниқлади.

— Ҳарбий-ватанпарварлик мавзусида материал тайёрлашга ихтисослашган журналист бўлиш осон эмас. У инсондан кучли матонат, жасорат ва фидойиликни талаб қилади. Сиз бор билим ва иқтидорингизни Ватан тинчлиги йўлида хизмат қилаётган мард ўғлонларнинг ибратли ишларини халққа етказиш учун сарфлайсиз. Бу эса, ҳарбий таомил ва қоидаларни яхши билмасдан амалга ошириладиган иш эмас, — дейди Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси қошидаги “Ҳарбий-ватанпарварлик” Кенгаши раиси, газета бош муҳаррири, подполковник Алижон Сафаров, — Масалан, ҳарбий журналист лавқа қаҳрамоннинг жасоратли ишларини шундай моҳирлик билан ифода этсинки, унда унинг вазифасига содиқлиги, маҳорати ва ватанпарварлиги тўла аксини топсин.

Дарҳақиқат, ватанпарвар бўлиш керак, ватанини севиш лозим, халқ учун хизмат қилиш бурчимиз, деб бот-бот такрорлашдан кўра, Ватан учун жон фидо қиладиган инсонларнинг жасорати ҳақида ёзилган битта мақола минг чандон таъсирли бўлади ва бошқаларда ҳам ватанпарварлик ҳиссини уйғотади.

— Ушбу тахририятта ишга биринчи бор келганимда янги бир дунёга кириб қолгандек бўлдим. Бу ерда қатъий интизом бор. Ушбу газетанинг муҳбирига айланганимдан кейин ўзимни ҳарбийлардек ҳис қила бошладим, — дейди газета муҳбири сифатида яқинда иш бошлаган Азиз Норкулов, — Ҳа, ишимиз шунинг талаб қилади. Муҳими, ўз ишимдан мамнунман.

Бу сўзларни эшитиб клуб аъзоларида ҳарбий журналист бўлишдек истак уйғонди. Бугун

Шоҳсанам КОМИЛОВА,
клуб аъзоси

2-аудитория

Журналистик материалда сарлавҳанинг ўрни бир қарашда оддий, аммо муҳим аҳамиятга эга. Сарлавҳа ўқувчини ўзига жалб қила олиши ҳамда маълум бир йўсинга сола олиши лозим. Бошқача айтганда, сарлавҳа — бу мақола асосий ғоясининг лўнда талқини. Ҳаттоки, маҳоратли журналистлар учун ҳам оригинал сарлавҳа ўйлаб топиш осон эмас. Сарлавҳанинг кўпгина турлари мавжуд. Келинг, “Guide for young journalists” лойиҳасида қатнашган молдовалик иштирокчиларнинг қўллаган бир қанча сарлавҳаларини кўриб чиқайлик.

МУВАФФАҚИЯТЛИ САРЛАВҲАНИ

қандай топиш мумкин?

САРЛАВҲА-ХАБАР

“Варварлар ҳамда лесорубларнинг учрашуви” деб номланган эди, Лена Миронова футбол бўйича “Варвар” ҳамда “Лесоруб” жамоалари учрашган ўйиндан тайёрлаган репортажини. У қўллаган усул энг оддий. Сарлавҳада асосий янгиликни ифодалаш лозим.

САРЛАВҲА — ИҚТИБОСНИНГ ЎЗГАЧА ИФОДАСИ

“Бечора кучуклар ҳақида бир оғиз сўз айтинг” — ушбу сарлавҳани журналист ўзининг дилда итларга бошлана бериш тўғрисидаги мақоласига қўйган. Сиз бунинг машҳур фильм “Бечора гусар ҳақида бир оғиз сўз айтинг”нинг ўзгаририлган талқини дейишнинг мумкин. Ўрни келганда айтиб ўтиш жоизки, бу усул муаммоларни вазиятларни ёритишда муаллифлар томонидан қамдан-қам ҳолларда қўлланилади. “Итнинг қопалонлиги фақатгина ит кунини кўрганиданмас” — дейди итлар шаҳарда тўғрисидаги мақола шундай номланган. Бу ерда “Итнинг қопалонлиги фақатгина ит кунини кўрганидан” номли болалар қўшиғидаги жумлар ўзгаририлиб қўлланилган.

САРЛАВҲА-ИҚТИБОС

“Мен дарё оқимида сузувчи кичик кеманам” — Наташа Мунтян дунёга ўзгача низоҳ билан боқувчи ёш инсон тўғрисидаги суратига қаҳрамоннинг ўзига хос хусусиятини кўрсатиб бериш мақсадида шундай ном берган. Лена Митовкина ўзининг “Ҳаёт мақсадлариз эзилди” номли иқтибосида асосий эътиборни Федор Достоевскийга қаратади.

САРЛАВҲА — МУРОЖААТНОМА

“Келинлар, яхши ишлар қиламиз!” — болалар экологияси клуби ҳақидаги кичик мақола шундай номланган. Демак, сарлавҳа маъноли ва лўнда (кўпи билан 4-5 сўздан) иборат бўлиши, бир маромда тартибли жойлаштириш ва аудиторияни ўзига жалб қиладиган қандайдир воқеалар ўзида акс этиши мақсадга мувофиқ. Бир маромда тартибли жойлашган сарлавҳа нима дегани? Кейинги намунага диққатингизни қаратинг: “Қиз бола бўлиш хавфи” (И.Мазурян), “Қуёшнинг сўнгги шўъласи” (С.Алексеев).

Сарлавҳани қандай ўйлаб топиш мумкин? Айрим журналистлар мақола ёзишдан аввал унинг сарлавҳасини қўйишди. Бошқаларда бу — мақолани ёзиш жараёнида содир бўлади. Журналистларнинг кўпчилиги қисми эса тайёр бўлган мақоланинг мазмун-моҳиятидан келиб чиққан ҳолда сарлавҳа танлайди. Ушбу жараёнларни амалда синашдан кўрқманг?

Қўрқманг? Ҳаракат қилинг? Излансангиз ҳаммасини уйдalayсиз.

ЎЗМУ талабаси,
Азизбек НАХАНОВ тайёрлади.

Машҳурлар ҳаётидан

УЛАР ҲАҚИДА БИЛАСИЗМИ?

Ник Кент. Британиялик бу журналист, рок-музикачи, танқидчи. 1970 йилларда рок-музика тўғрисида қалам тебратганлар орасида Чарльз Шаар Мур, Дэни Бейкер ва Пол Морлилар қатори Ник Кент ҳам ном қозongan муаллифлардан саналган. У 1971 йилда “Frendz” нашрида чоп этилган мақоласидан бошлаб профессионал музика танқидчисига айланди. 1972 йилдан “New Musical Express” ҳафталиги билан ҳамкорлик қилиди ва соҳада катта бўрилиш ясади.

Ориана Фаллачи. 1929 йилда Италияда туғилган журналист ва ёзувчи. Бу аёл вақт ўтиб, ўзининг ўткир публицистик чиқишлари, интервьюлари билан тилга тушди. Ориана кўпгина дунёнинг энг қайноқ нуқталари — Куба, Жанубий Америка ва Вьетнамда бўлиб, Ёсир Арофат, Генри Киссинжер, Голда Меир, Индира Ганди, архиепископ Макариос III каби таниқли шахслардан интервью олган. У ҳақида: “Фаллачи — дунёда ҳеч ким рад этолмайдиган журналист”, дейишарди.

Том Вульф. 1931 йилда АҚШнинг Виржиния штатида таваллуд топган. У болалигидан ёзувчи бўлишни орзу қилиб, тўққиз ёшида Наполеон биографиясини ёзишга уриниб кўрган. Журналистик фаолияти 1956 йилдан “The Republican” газетаси билан ҳамкорликдан бошланди. Кейинроқ Нью-Йоркка бориб, “New York Herald Tribune” газетасида иш бошлади. Ушбу газета ҳодимлари ўртасида бошланган иш ташлаш ёш журналист келажакка таъсир этди. Уни бу ҳолатдан “Esquire” журнали бош муҳаррири Байрон Доубелл кўтаради. Вульф халоскори топириги билан шов-шувга сабаб бўладиган кўпмақолапар тайёрлади.

У чўқур билими ва журналистиканинг азалий қонуниятларига таяниб, қизиқарили публицистик мақолапар, ўлмас портретлар яратди. 1965 йилда уни оммага таниган материаллари жамланган биринчи китоби чоп этилди. Тўпلام янги журналистиканинг туғилишига асос бўлди ва бестселлерга айланди. Кейинроқ Вульф “Янги журналистика ва янги журналистика антологияси” китобини нашр эттирди. Унда америкалик таниқли публицистлар — Трумен Капот, Хантер Томпсон, Норман Мейлер, Гэя Талезе, Жоан Дидион сингари бир қанча америкалик таниқли публицистларнинг фикрлари ва услублари ҳам киритилган. Вульфнинг “Ҳақиқий эркак” асарини ҳам танқидчилар юқори баҳолаган. У кўпмақолапарни қўлга киритган.

Х. ФАЙЗИЕВА тайёрлади.

Соҳа синоатлари

Газета чоп этиб, уни муштариолар қўлига етказиб бериш ниҳоятда машаққатли юмуш. Маҳсулотингиз рисоладагидек бўлмаса уни омма қабул қилмайди. Бунинг учун эса тахририят ҳодимлари бир тану бир жон бўлиб, бор маҳорати, истеъдодини ишга солиб ижод қилишлари зарур. Айниқса, бу жараёнда мақолапарни саҳифага жойлаб, кўркем дизайн яратувчи, осон ўқиладиган “шрифт”лардан фойдаланиб, мавзуга мос суратлар билан материалларга “жон киритувчи” дизайнерларнинг ҳам меҳнати салмоқлидир.

Бир қарашда улар ижодкорга ўхшамайди, дизайнерлик қилиш учун компьютер дастурлари тўғрисидаги билим ва ундан фойдаланиш маҳорати бўлса, етарлидек. Аслида эса, бунинг ўзи камлик қилади, дизайнерларда нозик эстетик дил, кенг тафаккур, ижодкорлик қобилияти ҳам бўлиши зарур. Чунки, “дизайн” сўзининг лўғавий маъноси ҳам (инглизча “чиқмоқ”, “бадий лўй-ҳайламоқ”) бу касб эгалари бадиийлик, гўзаллик билан ҳамнафас инсонлар эканини билдиради.

Ахборот коммуникацион технологиялари ривожланиши, газета саҳифаларида янги дастурлар — пейзажмер, корол, фотошоп пайдо бўлиши натижада “замонавий дизайн” тушунчаси юзага келди. Интернет, телевидение каби замонавий ахборот воситалари тараққиёти аудиториянинг босма нашрларга қўядиган талабини ҳам кучайтирди.

Энди кишилар газета саҳифаларидаги мақолапарнинг савияси, оригиналлиги билан бирга унинг дизайни, расмлар жойлашуви, матнининг ўқиш учун қулайлиги, ранглару шрифтларга ҳам алоҳида эътибор қаратишмоқда. Ҳўш, бугунги замонавий дизайн қандай бўлиши керак? Бу соҳада қўлланаётган қандай инновацион ғоялар, замонавий тенденциялар жаҳон таърибасида ўзини оқлатиш? Халқаро аудиториянинг талаби қандай?

Замонавий хорижий босма нашрларни кузатар эканмиз, улар аудитория талабларини инобатга олган ҳолда телевидение, интернет билан тенг рақобат қила олиш учун янги инновацион ғоялар, замонавий тенденциялардан фойдаланилаётганини кўрамиз. Шулардан бири газеталарда инфографика, диаграмма, жалғали маълумотларни тақдим этишдир. Буларни маълум соҳага их-

ОАВда дизайн —

муҳим омил

тисослашган Россиянинг “РБК” ва Американинг “Financial Times” нашрларида кузатишимиз мумкин. Бу усул маълумотларни ҳамма учун тушунарли, ортиқча сўзлардан ҳоли ҳамда қизиқарили таъсирлар билан етказиб бериш имконини яратди. Катта ҳажмли, фактларга бой материаллар мазмунини тўлиқриш мақсадида график маълумотларни бериш, асосий фактларни ажратиб кўрсатиш самарали усул ҳисобланади. Яна бир усул — ҳаводан фойдаланиш, газета тилида бу усул “оқлаштириш”, деб аталади. Сарлавҳа ва матнлар, улар орасидаги материалларнинг маъзини очиб берувчи жумлаларни рамка, чиқиқлар билан эмас оддийгина бўшлиқ(воздух) орқали ажратиб кўрсатишдир. 2009 йилда “The best design” таълимида биринчи ўринни эгаллаган “Акция” газетаси бу усулдан кенг фойдаланган. Бир қарашда бу дизайн олди туюлади, лекин ундаги кичкина деталларда ҳам катта меҳнат

ётганига ғувоҳ бўласиз. Хиндистондаги “Daily Times”, Россиядаги “Коммерсант”, “Новые известия” каби нашрлар сарлавҳаларни кўзга ташланганидан катта шрифтларда беради. Асосий сарлавҳа остиди эса мақола мазмунини очиб берувчи тагсарлавҳалар қўйилади. Бундай сарлавҳалар муштариот эътиборини тартали, тагсарлавҳалар орқали мақола мазмунини ҳақида илк таассуротларга эга бўлган ҳолда, ўқувчи уни ўқиши ёки ўқимаслиги мумкин. Индивидуаллик муштариоларни ўзига жалб этиш ва нашрнинг бошқа газеталардан ажралиб туришини таъминлайди. Кўпгина нашрлар бунга ўзига хос ранг яратиш, ёки бир рангдан доимий фойдаланиш орқали эришади. Масалан, “Аргументи и факты” қизил рангдан унумли фойдаланади. Юқорида келтирилган “Financial Times” газетаси эса махсус пушти рангга қозғоларда нашр этилади. Қарабсизки, у сотув расталарида бошқа газеталардан ажралиб туради. Машҳур газеталардан яна бири “New York Times” XIX асрдан бери газета номининг шрифтини ўзгаришмайди. Бу эски ёзув шрифти бўлганлиги учун бошқа нашрлар уни қўлламайди. Муштариолари минглаб газеталар орасидан номининг ўзида қўллаган шрифти таниб олади. Демак, баъзи ҳолатларда қатъ-

ий анъанавийлик ҳам муштариолар сона ва ҳурматини оширади.

Мақола мазмунига хос расм ташлашнинг ўзи ҳам бир маҳорат. “Агар суратлар чин санъат асари бўлса у сен ҳақингда сўзлай бошлайди”, деб бежиз айтишмаган. Кўпгина жараёни тасвирловчи суратлар қадрланади, яъни қоппоқ ушлаб турган футболчилардан уни дарвозага йўллаётган ҳужумчининг сурати таъсирлироқ, албатта. Журналистик текширувларга ихтисослашган “Совершенное секретно” нашрида воқеий суратлар берилди. Бунда таъсир орқали мақола мазмунидан муштариот хабардор қилинади.

Кўпгина нашрларнинг яна бир муҳим хизмати суратлар ҳажми катта қилиб жойлаштирилиши ва мақола мазмунига сингишиб кетиши. Газетани қўлга олган муштариот, аввало, ундаги тасвирларни томоша қилиши сир эмас. Шунинг учун мавзуга хос суратларни топиш ва уни жойлаштириш жула муҳим.

Матбуотда, асосан, мақолапар савиясига катта эътибор қаратилади, чиндан ҳам қанчалик чиройли дизайн қилинмасин мақола ўқишда бўлмаса бекор. Аммо газета дизайни муштариоларда нашр тўғрисида илк таассуротни беришини ҳам унутмаслик керак. Шундай экан, бу унинг оммалашувида бирламчи омилдир.

Санжар ЭШМУРОВО

ЭБОЛА, УНДАН КЕЙИН ЗИКА

ёхуд дарг устига чипқон

► Шарҳ

Айни кунларда урушлар, офат ва фалокатлардан ташқари турли юқумли касалликлар ҳам вақти-вақти билан инсониятга таҳдид солмоқдаки, бунинг оқибатида кўпгина кишилар ҳаётдан кўз юммоқда. Сир эмаски, кейинги йилларда эбола хасталиги инфекцияси кўпгина мамлакатларни қамраб олди ва бунинг оқибатида минглаб кишилар нобуд бўлди. Дунё шифокорларига ушбу касаллик билан жиддий кураш олиб боришга тўғри келди. Шу кунларда эса нафақат Латин Америкасида, балки ер юзининг кўплаб минтақаларида яна бир зика, деб ном олган хавфли вирус кенг тарқалмоқда.

Эндиликда бу вирус Европа мамлакатлари ва Америка Қўшма Штатларига ҳам етиб келган. Зика вируси эдес (Aedes Aegypti) чивинининг қақиши орқали юқади. Бу ҳашарот Канада ва Чилидан ташқари, Шимолий ва Жанубий Америка қитъаларининг барча мамлакатларида мавжуд.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг Америка бўлими зика вирусини эдес чивинларидан мавжуд бўлган барча мамлакатларга тарқалиши мумкинлигини башорат қилаётган. Мазкур вирусни юқтирганларнинг 80 фоизи ҳеч қандай касаллик аломатини сезмайди. Иситма ва бош оғирини келтириб чиқарувчи бу инфекция айни дамда дунёнинг 33 та мамлакатларида қайд қилинган. Ушбу давлатлардан 26 таси гарбий яримшарда жойлашган.

Зика вируси минглаб болаларнинг ривожланмай қолганми билан туғилишларида сабаб бўлмоқда. Бу вирус ҳомилада микроцефалия — бош миёна чаногининг нормал ўлчамда шаклланишга бошқача таъсир кўрсатиши билан боғлиқ бўлган касаллик билан боғлиқ бўлган ҳолатларни келтириб чиқаради. Хасталик шунингдек, ақлий заифликка ҳам олиб келади. Шу боис Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг вирус хавфи остидаги худудлардаги ҳомиладор аёлларга шифокорга мурожаат қилишни тавсия қилмоқда. Колумбия, Эквадор, Эл Салвадор ва Ямайка ҳукуматлари вирус тўла ўрганиб чиқилмагунча, аёлларни ҳомиладан кечиктиришга ундади. Эдес чивини орқали юқадиган инфекция ўта хавфли бўлиб, шифокор-

га вақтида мурожаат этилганда ўлимга олиб келмаслиги мумкин.

Америка шифокорларининг ЖАМА уюшмасининг яқинда эълон қилинган баёнотида Жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилотининг эбола вирусига қарши курашда йўл кўйилган хатоларини такрорламаслиги ва зика безгага қарши кенг қамровли кураш бошлаш лозимлиги таъкидланади. Жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилотининг Жанубий ва Шимолий Америка қитъаси мамлакатларида кузатилаётган зика безгага хатарли эканини, унга қарши курашда халқаро соғлиқни сақлаш ташкилотлари жиддий чоралар кўриши зарурлигини қайд этмоқда. Ташкилот ушбу вирусга 3-4 миллион киши чалинишидан огоҳлантирмоқда. Шу сабабли ҳам Жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилотининг қоида зика вирусига қарши кураш махсус гуруҳи ташкил этилди.

Вирус илк бор 1947 йили Африканинг Уганда мамлакатларида кузатишган. Эндиликда у дастлаб ўтган йилнинг апрель ойида Бразилияда пайдо бўлиб, кейинчалик Жанубий Американинг бошқа мамлакатларида тарқалган. Мазкур минтақага вирус африкалик спортчилар томонидан олиб келинган бўлиши мумкин, деган тахминлар айтимол.

Бразилия Соғлиқни сақлаш вазирлиги Марселу Кастронинг айтишича, мамлакатда касаллик қарши курашда армия бўлинмалари ҳам жалб қилинмоқда. Умумий ҳисобда 200 мингта яқин ҳарбий хизматчилар вирус тарқалишига қарши курашар экан, уйма-уй юриб, касаллик хавфи ҳақидаги босма материалларни тарқатмоқда. Бразилия санитар шифо-

корлари вирус тарқатувчи чивинларга қарши курашар экан, ҳар қандай кўчмас мулк иншоотига уй эгаларининг рухсатисиз кириш ҳуқуқига эга бўлмайди.

Яна 6 ойдан кейин Рио-де-Жанейрода ёзги Олимпиада уйинлари ўтказилади. Бироқ Жанубий Америкада ўтказилиши кутилаётган илк олимпиада ўйинлари хавф остида турибди. Ҳукумат расмийлари зика вирусини билан боғлиқ эпидемия олимпиада ўйинларининг бекор қилинишига асос бўлмайди, дейишмоқда.

Ташкиллаш жонски, айни вақтда 50 йил муқаддам аниқланган вирусни аниқлашнинг ишончли усуллари ҳамда унга қарши вакцина мавжуд эмас. Хасталикка қарши вакцина яратиш учун олимлар уч йилдан беш йилгача тер тўкишлари керак бўлади. Бразилия президенти маъмурияти раҳбари Жак Вагнернинг сўзларига қараганда, мамлакат тадқиқотчилари америкалик олимлар билан ҳамкорликда вирусга қарши вакцина яратиш устида иш олиб бормоқда. Бундан аввал Америка ва Канада олимлари Жанубий Американи қамраб олган офатга қарши вакцина яратиш устида иш олиб бораётгани маълум қилинган эди. Улар яратган вакцина намуналари шу йил охирига қадар тақдим этилиши айтилмоқда. Ҳиндистоннинг Хайдаробод шаҳридаги Bharat Biotech International Limited компанияси эса бу ерда мазкур вирусга қарши биринчи вакцина яратилганини маълум қилган.

БМТнинг Жаҳон сайёҳлик

ташкilotи вакиллари савдо алоқалари ва фуқароларнинг саёҳатга чиқишида ҳозирча чекловлар жорий қилиш шарт эмаслигини айтишмоқда. Бироқ сайёҳлик ташкилотлари сайёҳларни зика вирусини хавфидан огоҳ этиб туришлари керак.

БМТнинг Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ) халқаро донорларга мурожаат қилиб, Гарбий ярим шарда зика вирусининг кенг тарқалишининг олдини олиш учун 9 миллион доллар миқдорда маблағ берилишини сўради. ЮНИСЕФ қатта маслаҳатчиси, доктор Хизер Паповитцнинг сўзларига қараганда, касалликка қарши зудлик билан кураш олиб бориш керак. Аёллар ва бўлажак оналарга ўз фарзандларини муҳофаза қилиш мақсадида вирус ҳақида етарлича ахборот берилиши лозим. Айни дамда ЮНИСЕФ Бразилия ва минтақанинг бошқа давлатларига ёрдам беришга киришиб кетди.

Зика-вируси тарқалиши муносабати билан Гондурасда фавқулодда ҳолат эълон қилинди. Илк бор Гондурасда зика вирусини билан боғлиқ ҳодиса ўтган йилнинг декабрь ойида қайд қилинган эди. Айни дамда вирусга чалинганлар сони 3 минг 700 нафардан ошиб кетди. Шунингдек, Португалияда ҳам беш киши бу хасталикка чалинган. Уларнинг ҳаммаси яқинда Бразилиядан қайтиб келган кишилар экан. Мексиканинг Кинтана-Роо штати ва Герреро штатидаги Акапулько шаҳрида ҳам зика безгаги сабаб фавқулодда чоралар кўрилмақда. Мексика соғлиқни сақлаш ва-

зирлиги вакили Пабло Кури зика билан боғлиқ 18 та ҳодиса қайд қилинганини, беморлар сони яна ошиши мумкинлигини таъкидлади. Шу кунларда зика вирусидан ташқари Европанинг жанубий минтақалари, Россия Федерацияси, Украина ва бошқа давлатларда эса гриппнинг А(Н1Н1) штамми кенг тарқалмоқда.

Айтиш керакки, халқимиз саломатлигини асраш, санитария-эпидемиологик ҳолат барқарорлигини сақлаш, юқумли касалликлар тарқалишининг олдини олиш юзасидан амалга оширилаётган кенг қўламли чора-тадбирлар натижасида мамлакатимизда эпидемиологик вазиятнинг оёқ-ёқлиги таъминланмоқда. Дунёнинг қатор мамлакатларида грипп ва ўткир респиратор инфекциялар буйича юзага келган вазиятдан келиб чиқиб, Ўзбекистонда бу йўналишдаги ишлар кўлами янада кучайтирилади. Жумладан, мамлакатимизда юқумли касалликлар буйича доимий эпидемиологик мониторинг ҳамда лаборатория назорат ишлари йўлга қўйилган. Республика грипп миллий маркази ва унинг жойлардаги таъин пунктлари грипп ва ўткир респиратор инфекцияли касалликларнинг деярли барча турларини аниқлайдиган энг замонавий лаборатория таҳлил ускуналари билан жиҳозланган. Доридармон захиралари шакллантирилиб, шифохоналарда дезинфекция тадбирларини ташкил этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Шарофиддин Тўлаганов

► Бу турфа олам

КОСМИК КЕМАДА ГУЛ ОЧИЛДИ

Неча ойлаб космосда бўладиган астронавтар Ерни, табиат манзараларини кўмсаши аниқ. Эндиликда улар бу ҳисни ёнгиналарида туйиш йўлини топишди.

Халқаро космик станцияда биринчи бор гул очилди, дея "Twitter" ижтимоий тармоғи орқали хабар беради НАСА МКС экипажи аъзоси Скотт Келли.

Ушбу кўкконул(астр)ни астронавт Челло Линдгрэн МКС "Veggie" контейнерида ўтган йили эккан эди. У декабрь ойида Ерға қайтган, "боғбонлик" қилиш Келли зиммасига тушган. У ўзини "Марсианин" фантастик фильмидаги қаҳрамон (у Қизил сайёрада картошка етиштиради) каби ҳис қилаётганини таъкидлайди. Ҳар қанча ҳаракат қилинса-да, гуллардан икки донасини асраб қолишнинг иложи бўлмаган ва уларни ўрганиш учун Ерға юборилган. Қолган иккитаси эса яшнаб турибди, 12 январдан бошлаб улардан янги гулчалар пайдо бўлаётган.

Россиялик космонавтарнинг космос контейнерида салат етиштириш бўйича тажрибалари ҳам ўтган йил августда омадли якун топди. Валерий Корзун ва Максим Сураев ўз ҳамкорларини қарамгулдошлар оиласига мансуб турли салатлардан баҳраманд қилишди. Хуллас, космик "томорқа" экипаж аъзолари учун озиқ-овқат манбаига айланаётган.

Асли бу тажриба америкалик астронавт, муҳандис-кимёгар Дон Петитдан қолган. У (2013 йилда) биринчи бўлиб космик кемада мева-салат етиштирганди. Эндиликда ана шу тажриба давом этмоқда.

Интернет материаллари асосида

Х.АХМАДЖОНОВА тайёрлади.

Мулкчилик шаклидан қатъи назар, барча қурилиш ташкилотлари ва корхоналари диққатига!

6-сон Қурилаётган корхоналар бирлашган дирекцияси

2016 йил манзилли қурилиш рўйхатида киритилган қуйидаги объектлар бўйича пудратчи ташкилотларни танлаш юзасидан очик танлов савдолари ўтказилишини ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

ЛОТ - 9

Лот 9-1. Бухоро вилояти, Ёғдудов туманидаги «Жил-вон» ҳўжаликлари зовури тизими бўйича таъмирлаш-тиклаш ишлари (44,742 км).

Бўртмачининг бошланғич қиймати — 395 250 699 сўм (ҚҚСсиз).

Қурилиш муддати — 7 ой.

Лот 9-2. Бухоро вилояти туманларидаги ёпик-ётиқ дренаж тармоқларини таъмирлаш-тиклаш ишлари (26,4 км).

Бўртмачининг бошланғич қиймати — 665 539 208 сўм (ҚҚСсиз).

Қурилиш муддати — 9 ой.

ЛОТ - 9

Лот 9-3. Бухоро вилояти, Бухоро туманидаги «Чакмок-А» ҳўжаликлари зовури тизими бўйича таъмирлаш-тиклаш ишлари (28,81 км).

Бўртмачининг бошланғич қиймати — 780 634 673 сўм (ҚҚСсиз).

Қурилиш муддати — 6 ой.

ЛОТ - 10

Лот 10-1. Бухоро вилояти, Вобкент ва Ромитан туманларидаги «Марказий Бухоро» ҳўжаликлари зовури тизими бўйича таъмирлаш-тиклаш ишлари (105,78 км, шу жумладан, Вобкент туманида 50,834 км, Ромитан туманида 54,946 км).

Бўртмачининг бошланғич қиймати — 865 200 174 сўм (ҚҚСсиз).

Қурилиш муддати — 9 ой.

Лот 10-2. Бухоро вилояти, Олот туманидаги «Жанубий бирлаштурувчи» ҳўжаликлари зовури тизими бўйича таъмирлаш-тиклаш ишлари (105,035 км).

Бўртмачининг бошланғич қиймати — 847 504 133 сўм (ҚҚСсиз).

Қурилиш муддати — 9 ой.

Қурилиш ишлари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Суғориладиган ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш жамғармаси маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.

Таъмирлаш-тиклаш ишлари бўйича квоталар миқдори кичик бизнес субъектлари учун 35% ни ташкил қилади.

Марказлаштирилган капитал қўйилмаж ҳисобидан молиялаштириладиган объектларда қурилиш-монтаж ишларини бажариш бўйича танлов савдоларида фақатгина қурилиш-пудрат ташкилотлари Реестрига киритилган пудратчи ташкилотлар иштирок этишлари рухсат берилади.

Танлов савдоси ташкилотчиси — Бухоро вилояти қурилишда танлов савдолари ва нархларни шакллантириш худудий консалтинг маркази.

Бўртмачи: 6-сон Қурилаётган корхоналар бирлашган дирекцияси.

Манзили: Бухоро шаҳри, Ширбўддин кўчаси, 12-уй.

Тел: (8-365) 225-15-40, факс: 225-24-53.

Талабгор сифатида иштирок этаётган корхона ва ташкилотлар қуйидаги талабларга мос келишлари керак: танлов савдолари предметини қийматининг 20 фоизи миқдоридида айланма маблағларнинг мавжудлиги ёки кўрсатиб ўтилган маблағларни беришга банк кафолатномаси, ишлаб чиқариш базалари, ишлар (хизматлар)ни бажариш учун зарур бўлган меҳнат ресурслари ва мутахассисларга, етарли касбий ва техникавий малакага, танловга қўйилган объектга ўхшаш объектларда ишлаганлик тажрибаси ва қўнимчаларига ҳамда шартномалар тузиш юзасидан фуқаролик-муомала ва ҳуқуқий лаёқатга эга бўлишлари лозим.

Танлов савдосида мамлакатимиз ва чет эл қурилиш ташкилотлари қатнашганда уларнинг танлов тақлифларини баҳолашда мамлакатимиз пудратчиларига қуйидаги нарх преференциялари эътиборга олинади: қонун ҳужжатларига мувофиқ импорт қилувчилар қўшилган қиймат солиғидан озод қилинадиган товарлар (ишлар, хизматлар)ни импортга етказиб бериладиган танлов тақлифлари қатнашчиларининг танлов тақлифларини баҳолашда кўрсатиб ўтилган солиқ суммаси қўшимча равишда ҳисобга олинади.

Танлов савдосида қатнашиш ва танлов савдоси ҳужжатларига эга бўлиш учун сўровнома билан танлов савдоси ташкилотчиси — Бухоро вилояти қурилишда танлов савдолари ва нархларни шакллантириш худудий консалтинг марказига қуйидаги манзил бўйича мурожаат қилиш мумкин:

Бухоро шаҳри, Навоий шох кўчаси, 6-уй.

Телефон/факс: (8-365) 223-97-51, 223-96-29.

Танлов ҳужжатлари бир тўпламининг қиймати — 120 000 сўм.

Тақлифлар (оферталар) танлов савдоси ташкилотчиси томонидан юқоридаги манзилда қабул қилинади.

Тақлифлар (оферталар)ни танлов савдоси ташкилотчиси тақдим этишининг охириг мuddати — оферталар очилиши кунини ва соати.

Тақлифлар (оферталар) очилиши эълон матбуотда берилган кундан бошлаб 15 кундан кейин қуйидаги манзилда ўтказилади: Бухоро шаҳри, Навоий шох кўчаси, 6-уй.

Изоҳ: Тақлифлар (оферталар) очилишининг аниқ кунини ва соати талабгор пудратчи ташкилотларга қўшимча тарзда танлов савдоси ташкилотчиси томонидан маълум қилинади.

БАРЧА ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ РАЎБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ 15 СОН ҚУРИЛАЁТГАН КОРХОНАЛАР БИРЛАШГАН ДИРЕКЦИЯСИ 2016 ЙИЛ МАНЗИЛ ДАСТУРИГА КИРИТИЛГАН ҚУЙИДАГИ ОБЪЕКТЛАР БЎЙИЧА ПУДРАТ ТАНЛОВ САВДОЛАРИНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

№ т/р	Объект номи	Бошланғич нархи ҚҚСсиз (сўм)	Қурилиш муддати
1	Гулистон туманидаги ВП-9 коллекторини тизимли таъмирлаш, тиклаш.	457 403 472 сўм	150 кун
2	Оқ олтин туманидаги 10-К-2 коллекторини тизимли таъмирлаш, тиклаш.	1 059 547 133 сўм	300 кун
3	Сайхунобод туманидаги ГПК-60а коллекторини тизимли таъмирлаш, тиклаш.	991 532 503 сўм	300 кун
4	Сайхунобод туманидаги ГПК-56 коллекторини тизимли таъмирлаш, тиклаш.	639 469 896 сўм	180 кун
5	Сирдарё вилояти туманларидаги «мелиоратив насос агрегатларини» таъмирлаш, тиклаш.	261 495 851 сўм	120 кун
6	Сирдарё вилояти туманларидаги «Ёпик-ётиқ зовурларини» таъмирлаш, тиклаш.	2 046 899 939 сўм	330 кун
7	Бобўт туманидаги «П-2» коллекторини тизимли таъмирлаш, тиклаш.	1 066 798 022 сўм	240 кун
8	Гулистон туманидаги «ВКБ-14» коллекторини тизимли таъмирлаш, тиклаш.	978 391 937 сўм	210 кун
9	Сайхунобод туманидаги «Овразный» коллекторини тизимли таъмирлаш, тиклаш.	1 341 019 222 сўм	240 кун
10	Ховос туманидаги «Ўнг тармоқ» коллекторини тизимли таъмирлаш, тиклаш.	1 239 895 754 сўм	240 кун

Қурилиш ишларини молиялаштириш: Мелиорация фонди ҳисобидан

Бўртмачининг манзили: Гулистон шаҳри Ш.Рашидов кўчаси, 127-уй

Телефон: (0-367) 225-11-30, 225-13-42

Диққат!

«Universal Auktions Invest» МЧЖ томонидан «Хуррият» газетасининг 2014 йил 28 майдаги 23-сонида берилган реклама эълонидаги «КамАЗ 5410» русумли, давлат рақами 01 673 ОВА ва «КамАЗ 5410» русумли, давлат

рақами 01 672 ОВА бўлган автотранспорт воситалари ба-лансда сақловчи ташкилотнинг тегишли хатига асосан (шу вақтга қадар савдоларда сотилмай қолганлиги учун) аукцион савдоларидан олинди.

Қўшимча маълумот олиш манзили: Тошкент шаҳри, Яшинобод тумани, Истиқбол кўчаси, 15-уй. Тел: (+99871) 236-74-67. Гувоҳнома № 004059

Reklama

► Оила бекатидан

Оилада қиз фарзанднинг дунёга келишининг ўзиёқ ота-онани нозиктабликка, мулоимликка ундай бошлайди. Маънавиятли, ибодат-ҳаёли, иродали, саранжом-саришта бўлиш қизи учун энг керакли фазилатлар эканини англаган ота-онанинг ўзи бу борада ўрнатқан бўлиши интиланган.

Бешик тепасида — қизчалар учун айтаётган аллаларда сўзлар гоёт саралаб олинган ҳам диққатга сазовор. “Гулим”, “гулгунчам”, “нозик-ниҳолим” дея таъриф айтади уларни она. Оналар алла айтганда ҳам, эрта айтганда ҳам ҳар сафар ниятларини чироили сўзлар, ёқимли оҳанглар билан ифода қилаверади. Масалан, Зумрад образига ҳар сафар янги-янги сифат қўшилади, бир гал меҳнатқашлиги, бир гал сабр-тоқатлиги, бир гал ширинсўзчилиги уру берилди. Буларнинг барчаси қизлар сепдан ҳам бурун яхши инсоний фазилатларни кўпроқ жамлаб олиши лозимлигини англатади.

Сўзананинг сираи олами

Ўтмишда келинларнинг уйлари сўзаналар, ранго-ранг паллақлар билан безатилган. Бувиларнинг айтишича, ўзбек хонадонларида қиз 11-12 ёшга етганда унга каттагина сурп матоси берилиб палак, сўзана тикиш ўргатилар экан. Бу машгулот 4-5 йил давом этган. Агар палак, сўзаналарга эътибор берсак, уларнинг ҳар бир нуқтаси игна билан ишлов берилганга гувоҳ бўламиз. Бу жуда кўп вақтни талаб этган. Бу орада қиз ҳам воғга етиб, узатиладиган ёшга келган. Сепнинг олди бўлган бу сўзаналар ке-

лин-куёв уйлари бозатган. Муҳими, сўзаналар фақат уйни безатиш воситаси бўлмасдан қизлар тарбияси учун фойдали жиҳатлари кўп бўлган. Чунки биринчидан, сўзана гоётда майда иш бўлиб, ип-игна ёрдамида йиллар давомида тикилган. Демак, йиллар давомида қизларнинг сабр-тоқатли, оғир-босиқ, вазмин виқорли бўлишдек феъл-атворларини шакллантиришда бир восита бўлган. Иккинчидан, сўзананинг ранг-ларини, шакллари эътибор берсак, уларнинг бир-бирига уйғунлиги ва ниҳоятда чироили эканлигининг шохиди бўламиз. Бундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, сўзана тикиш жараёнида қизларнинг дид-фаросати, ҳар бир ишни чироили бажаришга интилиши, гўзалликка иштиёқи, ижодкорлиги, дунёқараши ҳам шаклланиб боради. Бундай тарбияланган қизлар бирор жойга келин бўлганда, ота-онасига раҳмат келтирган.

Палакхон тоши

Борган жойингда тош каби қот, туп қўйиб палак ёз, деган ибораларни тез-тез эшитиб қоламиз. Бу ҳам рўзгор юриши, уй тутишдек оила ишларида сабр-тоқат ва вазминликнинг аҳамияти муҳимлигига ишоради. Зеро, ўзбек халқ оғзаки ижодида тош рамзи оғир-босиқликни, бардошли бўлишни ифода қилади. Ҳақи-

қатдан ҳам қизларни турмушга тайёрлашда меҳнат кўнимасига катта аҳамият берилган. Келинлар ўзбек хонадонини қиёфаси тимсоли бўлган, десак хато қилмаймиз. Чунки келинлик масъулияти уйдаги тозаликни сақлашни ҳам, овқатни ширин тайёрлашни ҳам, атрофдагилар билан ҳушумола-лада бўлишни ҳам қамраб олади.

Уйдаги жажжи гўдак ҳам тополмаётган уйинчоғини кенонисидан сўрайди, қайнона ва қайнонадан ташқари қайни ва қайинсингилар ҳам уй юмушлари борасида келинга тез-тез мурожаат қилиб туришади. Хонадондаги ҳар бир буюм, ҳар бир кийим-кечак, ҳар бир идиш-товоқ тозаллигига ҳам янги тушган келин масъул. Албатта, борган жойини иззат-икром қилиши кераклиги ўқтирилган келинлар бу ишларни ипидан-игнасигача бадастир бажаришга интилади. Лекин оилада турри тарбия олмаган, ёйинки атрофдагилар билан аҳил, ҳамжиҳат яшаш сирлари ўргатилмаган қизлар бу борада матлум қийинчиликларга дуч келишади.

Бувили қиз

Бувилар, оналар, қизлар... Бу уч аволд ўртасида мутаносиб равишда ривожланган тарбия асосида қадриятларга катта аҳамият берилди. Масалан, катталарга ҳурмат, кичикларга иззат, барчага бирдек меҳр-оқибатли бўлиш, ҳар қандай меҳнатни чин дилдан бажариш каби фазилатларни бувилар негара қизлари онгига ўз ҳаёт тажрибаларидан келиб чиқиб синдириб боришади. Эрта-ин-

Қизлар тарбияси

дин уйимни тарқ этади, дея оналар жигаргўшаларини аяб, иш буюришга қўзлари қўямаслиги мумкин. Лекин ҳаётнинг аччиқ-чучугини тогган, яхши-ёмонни фарқида борадиган бувилар талабчанлик билан қизларни ҳар бир ишни, ҳатто ўзи ёқтирмаган юмушларни ҳам пишш-пукта бажаришга ўргатиб борадилар.

Молинг билан ҳаммани ҳам рози қилолмайсан, ширин сўзинг билан инсонлар қалбига йўл топасан, деган ҳикматга амал қилувчи кексалар ёшларни доимо ширинсўзликка, одоб-ахлоққа қорлайдилар. Ёлғончилик, хушомад, қақмачақарлик билан инсон баъзан қийин ва зиятлардан силлиққина ўтсада, аммо бунинг оқибати аянчи

еканини қайта-қайта ўқтирадilar. Бувиларимиз қизлар учун энг чироили безак бу ҳаё эканини, энг қадрили жиҳат ифбат эканини таъкиллайдилар. Ҳар бир инсоннинг ўз-ўзига ишончи, виждон ва иймон ҳаловати-га эришишида ҳам шарм-ҳаёнинг ўрни бекиёс эканини ҳаётини мисоллар билан тушунириб борадилар. Бувижонлар қиз невараларига вақтни тўғри тақсимлашни, ҳар бир юмуш ўз ўрнида бажарилса, инсон кун давомида кўп ишларга бемалол улгуриши мумкинлигини ўргатиб борадилар. Зотан, вақт ва пулни тўғри тақсими бўла-жак рўзгор бекалари бўлиши ҳар бир қизга пукта ўргатилса, кўпгина нохушликларнинг олди олинар эди, албатта. Бир до-

нишманддан ақли инсон ким, дея сўрашибди. У: “Ақли инсон — керак ва керакмас, фойдали ва бефойда нарсалар ичи-дан энг керакли ва энг фойдали нарсаларни топа билган инсон-дир”, деб жавоб берибди. Шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, вақтни ва пулни беҳуда нарсаларга сарфлаб юбориш оилавий етишмовчиликларга олиб келиши тайин.

Қасб-хунари,

эли қиз — селли қиз

Замонавий бўлиш, ҳаётда ўз ўрнини топиш ҳар бир қизнинг орзуси. Замон билан ҳамнафас бўлиш, инсонлар билан елка-елка яшаб, ҳаётда ўз ўрнига эга бўлишнинг асосий шар-ти албатта, қасб-хунари ўрга-

Тўғри мучаси соғ “тиланчи”лар

► Иллат

— Она қизларим, илтимос, пулингиз бўлса, йўлқирага озгина беринглар, бозорда ҳамёнимни ўғирлатиб қўйдим, қишлоғимга кетолмайман. Тўғриси, қабдурустанд йўлингизни тўсган олтиш ёшлар чамасидаги аёлнинг бундай илтижоси ҳеч кимни бефарқ қолдирмайди, албатта. Бунақа ҳолатга биринчи марта дуч келадиганларнинг аксарияти имкон қадар унга ёрдам беришга ҳаракат қилади.

Тўғриси, биз ҳам уни илк марта шаҳарнинг қоқ марказида, одамлардан пул сўраб турганини кўрганимизда, чорасизлик мажбур қилгандир-да, деб баҳоли қудрат ёрдам кўрсатгандик. Кейинги сафар уни бозордан чиқаришда учратдик. Ўзини оғир аҳволда қолган бечорайи кўрсатиб, раҳмдил одамларнинг ҳамёнига қўз олаштириб турарди. Уни қўзатар-канмиз, ёнимизда автобус қутаётган икки қизнинг (афтидан талабалар) сўзлари беихтиёр қўлоғимизга чалинди.

— Таниш эмасми, шевасидан бизнинг туманданга ўхшашми? Адашмасам, аввал уни қаердадир кўргандекман.

— Учқўрғонга кетиш учун йўлқирасига пул сўрапти, шекилли. Ие, тўхта, бу хув анави кўнги «Сардоба» бозори олдида йўлқирага пул сўраб турган опа-ку! Ё тавба, қўринишдан туппа-тузуқ аёл экану, уялмай одамларни алдаб пулини олишини қара-я?

— У бу ерда ўзини танийдиган ҳамюртларини учрамаслигига ишонганидан бемалол ҳаммани лақиллатаётгандир-да. Лекин нима бўлганда ҳам ҳола тушмагўр пул топишининг роса антиқа усулини топибди!

— Эшитган бўлсанг, эгнига рўдапо кийимларни олиб, юзини беркитган тиланчиликнинг қўпи мана шунақа «афист»лар, дангаса ва фирт текинхўрлар, бунақаларга бир тийин ҳам ҳайф. Қаёққа қарама рўпаранда пайдо бўлади. Шуларнинг дастидан ошхонада тинчгина овқатланолмайсан, биров билан кўча-қўйда, ҳатто холи ерда хотиржам гаплашолмайсан ҳам. Изгишгани-изгишган. Бу ҳам етмагандек, ҳокимият, суд, ички ишлар, ФХД ёлдорлари, ўқув даргоҳлари афторини, ҳатто транспорт серкаторов чорраҳани ҳам «асосий точка»ларига айлантириб олишган. Нега шуларга бирор жиддий чора қўрилмайди, ҳайронсан, киши? Ахир, тиланчиликнинг ҳам ашайдиган уйи ва маҳалласи бор-ку!

Бугун ҳеч кимдан уялмай, ҳеч нарсадан тап тортмай, тиланчиликни ўзлари учун осон пул топиш манбаига айлантирилган орасида тўрт мучаси соғлар ҳам борки, уларнинг мақсадлари фақат қорин тўйдириш бўлса қошқийди.

Яшашмоқда. Тикувчилик хунарини ўрганиб, анчадан буюн тадбиркорлик билан шуғулланаётганлари боис қанчадан-қанча хотин-қизларни хунари, ишчи қилишди. Эл-юртимиз фаровонлиги йўлида қўллаб-савоб ишларга бош қўйишгилар. Ана шу меҳнатлари инобатга олиниб, давлатимиз томонидан юксак мукофотга сазовор бўлишди: Зебо Азизова «Шуҳрат», Мавлуда Каримова «Жасорат» медаллари билан тақдирланган.

Қадимда бир камбағал киши донишмандга ўзининг ноқорлигини шикоят қилади. Шунда донишманд аввал иккала қўзи, сўнг оёқ ва қўллари эвазига каттагина пул тақдир этади. Камбағал унинг тақдирларига рози бўлмайди. Донишманд эса «Унда шунча микдордаги бойликдан ҳам қадрили неъматларга эга бўла туриб, нолитан уялмайсанми?» деб уни изза қилган экан.

Дарҳақиқат, баъзан озгина етишмовчилик, камчилик ёки бошқа сабабларни рўқча қилиб қолиш, тўрт мучанинг соғлигини қадрламаслик ҳам касби-қордан, рўзгордан файзу баракани арилади.

Гоҳида энг оғир қунарларни бошидан ўтказиб, очарчилик ва қаҳатчиликни кўрган қарияларнинг сўзларини эшитсангиз, бугунги дорилмон қунарларга номуносив тиланчилик қилаётганлардан нафратланиб кетасиз. Дунёнинг турли бурчакларида рўй бераётган қанчадан-қанча тўс-тўполону хунрезликлар, террорлар туфайли тинчгина ух-лашгагина зорлар, бошпанасизлар ёки бир қунарлик қорин тўйдириш илжинида ҳар қандай оғир ишга тайёр инсонлар ҳаёти олдида бизнинг тинчлиги ва фаровонлиги ҳукм сураётган юртимиз жаннатдек эканини наҳотки тушунишмасан? Ахир, бунинг учун ҳар биримиз ҳар кун, ҳар лаҳза беҳисоб шукроналар айтсак арзийди-ку? Бинобарин, шукр ҳам инсоннинг йўмон-эътиқолидан далолатдир. Қолаверса, шукр, रिққ ва бараката, имконининг янада кенгайишига сабаб бўлади.

Агар бу иллатнинг урчиб кетишига лоқайдлик билан қарашга ўрганиб қолсак, нафақат миллатимиз шаъни ва маънавиятига, балки тинчлигимиз, хотир-жамчилигимизга нисбатан ҳам ҳаф тугилиши мумкин. Чунки, бугунгидай ҳақиқат оғоҳ ва сергаклик талаб этилаётган замонада қўча-қўйда, жамоат жойларида ёки маҳаллада хонадонча-хонадон изғиб юрган, қўпична юз-қўзини беркитган рўдапо қиёфасидаги кимсаннинг асл мақсади тиланчиликдан кўра каттароқ бойлик — тинчлигимизга раҳна солиш эмаслигига ким қафолат беради?

Худди шунинг учун ҳам маҳалла ва кенг жамоатчиликнинг бу борадаги ҳамкорлиги ниҳоятда зарур.

Шуҳрат, Зебо Азизова, Мавлуда Каримова билан тақдирланган.

Шаҳзода АҚБАРОВА
Наманган вилояти

АДАБИЙ ЖАРАЁН

► Нўқтаи назар

— Ашурали ака, бугунги кунда адабий жараён анча қизиб кетди. Унинг марказида турган фаол ижодкорлардан бири сифатида айтинг-чи, адабийнинг вазифаси нимадан иборат? Ўзгичанинг жамиятда тўтган ўрни қаерда, деб биласиз?

— Камина оддий бир ижодкор сифатида бу жараёни мунтазам кузатиб келаман. Ҳақиқатан ҳам қизиб фаолият мавжуддир. Қимматлар нимадир қилаётгандир. Шовқин-суронли ижодий фаолият билан машғуллар ҳам кўп. Ҳар ҳолда менга шундай туюлади. Албатта, уларнинг орасида чинакам истеъдод эгалари ҳам бор. Улар камтарин, камсуқум бўлишади. Яхши биламизки, том маънода олиб қаралганда адабий жараёнинг марказида ҳақиқат ҳақиқий истеъдод эгалари ва уларнинг юксак маҳорат билан ёзилган асарлари бўлиб келган.

Мен адабий жараёни дунёнинг энг машҳур футбол жамоалари ўйнайганин муқашам стадионларга ўхшатаман. Зўр жамоалар майдонга тушса, стадионнинг шуҳрати янада ортади, томошабинлар оқиб келади, баъзан сизмай ҳам қолади. Агар ўйинга бундай қўшма қўшмалар тушса, доврўғига ўз-ўзидан путур етади, томошабинларга тўлмай қолади.

Собиқ шўро даврида адабий жараёнинг марказида бўлган Абдулла Қодирий, Фитрат, Чўлпон ва кейинчалик Ойбек, Абдулла Қаҳҳор, Шуҳрат, Саид Аҳмад сингари машҳур ижодкорларнинг бошларига қандай оғир ва қора қунарлар тушганини адабиёт тарихидан яхши биламиз. Бу тўхмат тошларининг отилишида ўша даврнинг қаттол сиёсати юртгизган қатағон тегирмонига истеъдодсиз ва ҳасадгўй ижодкорлар ҳам зўр бериб сув қуйганлар. Улар ўйлаганки, адабиёт майдони ўзимизга қолади, деб. Яхшиямки, улар ўйлагандек бўлмади, тарих ҳаммасини жой-жойига қўйди.

Хайрият, Ўзбекистонимиз мустақилликка эришгач, адабиётимиз ҳам бундай қатағонлардан ва зуғумлардан қутулди. Қутулганимиз рост бўлсин, илоҳ... Теран англаб етишимиз керакки, адабиёт ҳам, адабий жараён ҳам асло тўхтаб қолмайди. Бу шиддатли жараёни тўхтатилган кўч йўқ.

Энди адабиётнинг вазифасига келсак, у бугун ҳар жиҳатдан ўзгариб, ўзгача моҳият касб этди. Лекин унинг асосий вазифаси — инсонни тарбиялаш, унга қомиллик сирларини очиб, фаровон ва тинч-осойишта яшаш йўлларини кўрсатишдан иборатлиги ҳеч қачон кун тартибидан тушмаган. Адабиёт ҳақиқатан инсон тарбиясининг қўш омили бўлиб келган ва бундан кейин ҳам шундай бўлиб қолаверади.

Саволнинг учинчи қисмига келсак; бугунги ёзувчининг асосий ўрни ижод соҳасида бўлиши керак. Ўзгичанинг қай даражада истеъдодли эканлиги, қимлиги ва асосий ўрни ёзган асари билан ўлчанади. Яхши асар уни элта танитилад, мухлислар юрагига олиб киради. Шунингдек, яхши асар ёзувчининг жамиятгаги ўрнини ҳам мустақкам белгилаб беради.

— Яқинда чоп этилган «Конверт одам» китобингиз мухлислар ва мутахассислар тилига тушди. Нега айнан асар жанрини фелетон-қисса деб атагансиз? Китобингиздан ўрин олган шундай ҳикояларда турфа инсонлар характери ёрқин бўёқлар ва ҳаётини воқеалар орқали ифода қилинган, аниқ, тахассис, тахассис, қўнғил очик, содда, ҳазил-мўтойибага мойил афанди феъл одамлар қиёфаларини кўриб дингиз лйради ва беихтиёр бу қаҳрамонларни ёқтириб қоласиз. Бунинг сабаблари нимада?

— Биз етмиш йил собиқ шўро даври азоб-укубатларини тортидик. Ёлғонлар қанотидан учиб яшадик. Лекин шунга афсус билан айтиш керакки, шўролар қолган айрим ярамас иллатлардан, камчиликлардан ҳали-ҳануз батамом халос бўлиб кетолма-

ямиз. Ана шундай иллатлардан бири коррупция, порахўрлик ҳисобланади. Шўролар қолган конвертбозлик иллатининг айрим қирраларини баҳоли-қудрат қаламга олишга ҳаракат қилишди. Қисса воқеалари, асосан, шўро замонида рўй берган, уларнинг айримларини кўрганман, айримларини эшитганман. Ҳатто айрим порахўр ўқитувчилар туфайли конвертбозлик азобларини ҳам обдон тортганман. Энди китобдаги шунгил ҳикояларга келсак, улар асосан ҳаётдан олинган. Ўқиганлар илиқ фикрлар айтишяпти...

— Бугунги кунда ёзувчининг қайси мавзу ва жанрда ёзиши чекаб қўйилмаган. Асосий, китоб чоп этилиши муаммоси йўқ. Давлат нашриятлари билан бир қаторда хусусий нашриятларда ҳам кўчқор-кўчқор китоблар чоп этилмоқда. Бир сўз билан айтганда, китоб бозори маҳсулот билан тўла, лекин харидор-чи? Одамлар бироз китобдан узоқлашаётгандай туюлмаптими? Китоб бозорлари қачон гавжумлашади?

— Бугун китоб чоп этиш осон экан, деб китобнинг обрўйини туширмаслигимиз керак. Китоб азалдан муқаддас саналган. Уни нон билан тенглаштиришларида асло муболага йўқ. Китоб инсон учун маънавий қироқ ҳисобланади.

Гапнинг очиги, айна пайта китобга муносабат ўзгарди, ҳурмат ва эъзозга путур етмоқда. Айримлар учун китоб «ёшми», китоб «чоп этиш» ўзига хос бедаво қасалликка айланган. Бир ёзувчи дўстимиз айтганидек, «қўлингиз қичғини қондириш учун китоб ёздиганлар тоифаси пайдо бўлди».

Агар таниқли ва машҳур ижодкордан «китоб қандай ёзилади», деб сўрасангиз ундан жўйли ва қоникарли жавоб олишингиз мумкин. Ушбу саволни эндигина қўлига қалам олган ҳаваскорга берсак, у ҳам бидирлаб чала-чулпа қилиб, бир нималар дейди. Энди ушбу саволни ижодкорликка даъво қилиб, қалласига келган олди-қонди нарсаларни ўзича қоралаб юрадиган тоифага берсангиз, ҳойнаҳой у ақл ўргатиб; «китоб ундок ёзиладур, бундоқ ёзиладур», деб маҳмадоналик қилиши тайин.

Умуман бугун китоб ёзиш ҳам осон, ҳам қулай ва айримлар учун пул топадиган бизнес соҳа бўлиб қолди. Ҳатто бекорчиликдан китоб ёздиган ёзувчилар пайдо бўлмоқда. Бу ташвишли манзарани қуйдагича изоҳламоқчиман.

Компьютердан хориж асарларини олиб, китоб қаҳрамонлари номларини ўзбекча исмларга ўзгартириб, китоб ёзиш оддий машғулота айланди, қўчирмақилик уят бўлмай қолди. Китобдан китоб ясаётган моҳир «этикдў»ларга нима дейсиз? Улуғ алломалар, олиму фозиллар, донолар ва авлиёларнинг фикрлари, сўзларини уялмай-нетмай ўзлариники қилиб олаётган учар «муаллиф»ларга нима дейсиз? Бундай ўғри муаллифлар «тўловчи», «нашрга тайёрловчи» деб ёзишни ўзлари учун ор деб биладилар. Айниқса «нома» қўшимчали китобларга уялмасдан муаллиф бўлиб қолаётганлар купла-кундуз қуни одамларнинг қўз олдида қиссавурлик қилган ўғрига ўхшайди. Бундай «муаллиф»лар улуғларнинг руҳларини безовта қилишдан ҳам асло ҳайқмайдилар.

Хулоса шуки, бундай эгизак ва йиғинди китоблар одамларнинг китобга бўлган ихлосини қайтаради. Олди-қонди китоб дилларини ўтмаслаштиради. Давлат нашриятларида назорат бор, нашр режаси бор. Лекин хусусий нашриятларга Худо берди. Улар тирикчилик учун ҳар қандай қўлғамани уялмай-нетмай, ҳатто ўқиб ҳам кўрмай нашр этаверишдан ҳам қайтмайди. Кўрингизми, одамларнинг меҳрини қайтараётган ёмон, саёз китоблар қандай дунёга келяпти.

Ўтган йил охирироғида Тошкентда замон талабларига мос, муқашам «Китоб олами» дўконининг бунёд этилганлиги ва барча вилоятлар марказларида ҳам айна, шундай йирик китоб дўконларининг очил-

ниш экани, қадимдан турли асарларнинг бош мавзуси бўлган ва ҳозир ҳам бу ўз қийматини йўқотмаган.

Мустақиллик йилларида юртимизда ҳар бир ёшнинг илми, хунари бўлиши назарда тутилган ҳолда миллий таълимнинг ўзига хос тизими ишлаб чиқилди. Айниқса, 12 йиллик таълимнинг сўнгги уч йили касб-хунари коллежларида давом этиб, бу давр мобайнида қизлар нафақат таълим оладилар, балки, ўз хоҳишларидан келиб чиқиб, 2-3 та хунарининг эгаси бўладилар. Масалан, тикувчи-дизайнер соҳасида ўқиган қизлар турмушга чиқиб, ёш бола билан уйда ўтирган пайтда фарзанд тарбиясидан ажратмаган ҳолда ўз хунари билан шуғулланиши мумкин. Бунинг учун касб-хунари ёшлардан пукта ўрганиб олиши муҳим. Савол туғилади: касб-хунари қачондан бошлаб ўргатилгани маъқул? Қадимги ҳинд ҳикоятларида айтилишича, фарзанд беш ёшгача уни подшоҳ билиб, гоётда нозик муомала қилиш керак. Беш ёшдан ўн беш ёшгача уни қўлдек ишлатиш, ўн беш ёшдан бошлаб эса дўстдек муомала қилиш керак экан. Бу қикоятдан англашладикки, ота-она касб-хунари ўргатишни фақат устозга ҳавола қилиб қўймасдан бу мураккаб жараёнда ўз дил-бандига дўст, ҳамфикр, қанот бўла олсанига, яхши натижаларга эришилади. Ота-она ва устоз ҳамкорлигида барча қийинчиликларни енгиб ўтган, касб-корининг энг нозик жиҳатларини ўлаштириб олган қизлар уста хунардонлар сафидан жой олишга шўбага йўқ. Дарҳақиқат, катта ҳаёт оstonасида турган қизларимизга яхши хунари, яхши инсоний фазилатлар ва маънавий бойликни тақдим эта олсак, айна муддоо бўларди.

Малика АХМЕДОВА

Ёруғ кулги жылвалари

► Ҳажв оламиди

Полвонкелбат, қарашлари жиддий, сермулоҳаза бу йигитни бир кўрганда ҳазил-мutoйбага мойил деб ўйламаслигингиз мумкин. Бироқ шунга қарамай, унинг сийрати кувноқ ва хушчақчақ, гап-сўзларида юмор сезилиб туради. Бу ҳислат Абдулҳамиднинг ижодида ҳам ўз аксини топган. Унинг яқинда "Тафаккур" нашриётида chop этилган "Менинг тасаввурим" номли ҳажвиялар ва ҳангомалар тўплами фикримизнинг далилидир.

Абдулҳамид Мухторов ҳажвияларидаги характерли жиҳат шуки, у истеҳзо ва танқидларни ўзбекона бир латифликка, андишага ўраб тақдим этади. Тўпламдаги "Адашган фикр", "Ёлгончи", "Нобб хотин" каби ҳажвияларда бу хусусият анчагина кўзга ташланади. Энг муҳими, муаллиф одамларни атай қулдириш, қимидир атай танқид қилиш учун қўлига қалам олган эмас. Унинг кичик-кичик асарлари ҳам кучли самимиятга йўғрилган. Ижодкор укамиз қаҳрамонлар характерини чиқишда, мавжуд иллатнинг ифодасини беришда зўрма-зўракиликдан қочади, сунъий тарзда пафос яратмайди. Мисол тариқасида тўпламдаги "Ноўрин ваъда" ҳажвиасини олиб кўришимиз мумкин. Унда ичкиликбозлик иллати, унинг кишилар табиатига, дунё-қарашига, руҳиятига салбий таъсири бадий бўёқларда акс эттирилган.

Кичик бир илора. Жамоа орасида Қурумсоқ қақабди

бошлиқ бирдан сўраб қолди:

— Ҳалиги... жиянингиз Америкага яна борса керак-а...

Митти асарнинг сўнгги сатрларида идора раҳбарининг тамагирлиги, маишат-парастлиги шу тахлит, муаллиф томонидан ортиқча изоҳлар берилмай, усталик билан ифодаланган. Ҳажвиани ўқиган китобхоннинг лабларига кулги югуриши билан бир қаторда кўнгулда афсус, ачинаш хислари пайдо бўлади.

Мазкур тўпламдан жой олган "Ҳангомалар" туркумидagi битиклар ҳам ўзига хос, энг муҳими, ёруғ табассумга бой. Ҳангомаларнинг аксарияти реал ҳаётда юз берган воқеаларга асосланган бўлиб, уларнинг қаҳрамонлари таниқли устозлар, ёзувчи ва журналистлардир. Элимиз назаридаги бу кишиларни кўпчилигимиз таниймиз, сўхбатларида бўлганмиз. Аммо уларнинг лутфидати маъно-мазмунни, гўзал қачиримларни, халқона фалсафани ҳам ил-

ғаб олишимиз қийин. Абдулҳамид таниқли шахслар тилидан кўчган худди шу жиҳатларни пайқаб, англаб қоғозга тушира олган. Масалан, шундай шўхчан ҳангомаларнинг бирида икки таниқли ижодкорнинг ёшлик чоғлари, шоир тили билан айтганда, ижара уйларнинг гаштини сўриб юрган кезлари тасвирланди.

"Бир кун дўстлар ҳаёл суриб, орзу-умидларга берилиб кетди.

— Эҳ, Худо ол қўлим деб, тўрт хонали уй бериб қолса-я?! — дея беихтиёр ҳайқириб юборди тепа сочлари тўқилишга мойил Шоир.

— Қанийди-я, — қўзлари порлади ёнидаги дўстининг, — икки хонасини менга бериб турардингиз...

— Нега берар эканман? Ҳеч ҳам бермайман!.. Керак бўлса, ўзингиз орзу қилинг! — дея норизо чиқарди Шоир.

Мазкур парчада ҳам ижодкорларимизнинг ўзига хос юмори, сермаъно ҳазиллари самимий тасвирланган. Албатта, бундай мисолларни кўлаб келтиришимиз мумкин.

Ушбу китобча дебечасида муаллиф оқ ва қора тусдаги кулгилар бўлиши ҳақида ёзибди. Балки шундай... Аммо мен ушбу тўпламни ўқиб, ёруғ кулгиларга дуч келдим. Худди шу ёруғлик Абдулҳамиднинг ижод йўлини ҳаминша нурга буркаб юрсин...

Луқмон БҮРИХОН,
ёзувчи

► Инсон манзаралари

Ёзи бобо дарвозани тирсаги билан уриб тақиллатди. Ёшиқ ҳадеганда очилавермади. Қўллари толиқди, лекин туғунларини ерга қўйгиси келмади.

Қизи Назифахон овқатга уннаётганди. Усталар тунов кун Қурбон ҳайитига сўйилган қўйнинг калла-пойчасидан

шўрва қилиб беришни сўрашган эди. Дарвоза бу сафар қаттиқроқ тақиллади. Назифахон охириги картошкани арчиб бўлай деганди. Қурилиш бошлангандан бери ҳар кун одам, "ҳорма-бор бўл"га келади. «Шулардан биридир-да», деб ўйлади. Тарақ-туруқ қилиб дарвозани очди-ю, қўзлари порлаб кетди:

КҮТИЛМАГАН ЗАРБА

— Ия! Ота! Ассалом-алайкум, отажон!

Отасини останада куттириб қўйганидан хижолат бўлиб кетди. Назифахоннинг назарида Ёзи полвон охириги марта кўрганидан бери яна анча қарипти. Олдинги савлат-салобат қани? Қизнинг юраги ачиши: «Тўрт ўғил, олти қизни уйли-жойли қилди. Биз уч болага дош беролмаётимиз. Ҳали улар мактабдан келишсин, ичларига сиймай кетишсин. Совға-саломлар билан қорбободай кириб келадиган боболарининг атрофидан гирдиқалапак бўлиб, айланб-ўргилишди. Бобоси уларга қизиқ-қизик ривоятлар айтиб берадилар»...

Кечга яқин Ёрқин ака ҳам бир КамАЗ юк билан келди. Қурилиш бошлангандан бери тиним нима, тўзим нима, билмайди. Усталар ҳар соат «Уни олиб кел, буни олиб кел» дегани-деган.

Умида тўнгич фарзанд, бобосига чой дамлаб берди. Алишер билан Икром кеч киргунча «қорбобо»нинг кетидан қолмади.

«Соқолбобо» кишлоққа борсак, отта миндирасизми?», «Кўпқари чопансиз-а, полвон бўлганимиз?», «Улоқ айирганимиз, ҳозир қаерда ўша улоқларингиз?», деб Ёзи бобони саволга қўшиб ташлашди.

Даласи Алишерни меҳмонга қақриб келгани Абдор маллимига жўнатди. Абдор маллим Ёрқин аканинг туғишган укаси бўлмаса-да, ака-укадан ҳам ортиқ бўлиб кетишган. Ёрқин аканинг болалари уни тоға деб қақиритишди. У спортчи муаллим,

отажон оdatига кўра. Ҳамма отанинг озига термудди. — Бойнинг кўра-кўра қўллари бор экан. Қачон чўпон ёлласа, унга шундай шарт қўяркан:

«Хар ойнинг охирида бир қўй олсан. Мана шу кўра деворидан ошириб ўтолган қўйнинг сеники. Агар олиб ўтолмасан, қўй жойида қолади». Чўпонлар бу шартни удалолмай, озига ҳам рози бўлиб юрар, ё куруқ қўл билан кетавераркан. Бой яна бир чўпон ёллади. Унга ҳам шу шартни қўйибди. Чўпон рози бўлибди. Бой хотинига доимийда қаттиқ тайинлабди: «Чўпонга шўрваннинг фақатгина гўштидан бер, синҳор сувидан бера кўрма!».

Эрнинг гапидан чиқиб бўлармиди? Каттароқ қўйлардан бирини кўтариб чиратган чўпон уни девордан олиб ўтишининг удласидан чиқолмай, энг нимжонларига қаноат қилиб юрарибди. Бир кун бой қаергадир иш билан чиқиб кетди. Хотини шўрва ҳайф бўлмасин дебми, бир коса чўпонга ҳам сузиб берибди.

Чўпон шартга биноан ҳақини оладиган кун эди. Бой уйга қайтган, отанинг ичидан энг сара қўчқорни танлабди-да, бир гайрат билан девордан ошиб ўтибди.

Бойнинг фиғони фалакка чиқиб, хотинига ўшқира кетди: «Хей, ношон хотин! Чўпонга нимага қўйинг шўрвасидан бердинг? Мен сенга нима дегандим?».

Ёзи бобонинг ролга киришиб, худди ўша бойдай хотинига қараб ўшқираётганини кўриб, ҳамма мириқиб қудди.

Йилда бир келадиган отажонининг қалбини бундай озурда қўриш аёл учун қанчалик оғирлигини ҳис қиласизми? Полвонларни далли-гулли, тўпори бўлади дейишди. Ёзи полвон эса жуда таъсирчан, но-зиктаб одам.

— Абдор маллим саҳарлаб сеникида нима қилиб юрипти? — қизидан қўзларини олиб қочиб сўради, яна отажон.

— Саҳарлаб?

— Ҳа, офтобага сув олиб, ошхонадан чиқаётгандим. Шу пайт орқадан биров муштлаб урди. Қарасам... У саҳарлаб бу ерда нима қилиб юрипти? — Ёзи полвоннинг овози дағаллашди. Авзойи бузуқ, юзлари учиб-учиб тушар, қолган санокчи тишларини зичлаганидан лаб-лунжлари ҳам бир-бирига маҳкам ёпишиб, қаттиқ тикилиб турардики, нуроний чолдан кўра кўпроқ жиноятчини сўроққа тутаётган синчков терговчиға ўхшарди.

«Қизиқ, Абдор маллим бу вақтда бизникида нима қилиб юрган экан?», — дея эшлагча уринди Назифахон.

— Ха-а-а! — деди тап нимадалигини англагандай, кейин ҳажжонини босиб, деди: — Кеча Умида-нинг дадаси Абдор маллимга тайинлаётгани, қурилишда ишлатиладиган темир-тақалар йўқолаётганимиш. Усталар сезиб қолган бўлибди, биров ўғирликка қираётган бўлиши мумкин, дейишибди. Абдор маллим қоровуллик қилгани қайтиб келган, ҳаммамиз ухлаб қолганимиз учун безовта қилгиси келмаган бўлса керак, эр-талабчага ўрнини пойлаб чиққан. Менимча у сизни...

Ёзи полвон қизининг гапларини эшитаркан, чеҳраси тонг каби ёришиб келарди, булкиллаб кула бошлади. Кулгидан қўзларини очолмай қолди, юзлари қизариб кетди, озига гап келмасди.

— У сизни қандай қилиб танимай қолган бўлса? — ҳайрон бўлди Назифахон.

Абдор маллимнинг саҳар вақти кўзи илинди. Ошхонада нимадир тарақлади, уйғониб кетди. Юзини шарф билан ўраб олган одамга кўзи тушди (Ёзи отанинг ҳеч ёнидан қўймайдиган шарфи бор эди, ухлаганда ҳам бошига ўраб ётарди). Маллим «ўғри»нинг орқасидан сездирайиб бориб созлаб туширди. Шу заҳоти «Уҳ-ҳ!» деган овозидан таниб қолиб, кулаб тушман деганда, чолни маҳкам қучоқлаб олди. Ёзи полвон уни таниди. Абдор маллим галати бўлиб кетди. Нима дейишни билмай, отажоннинг қўзларига қаролмай қочиб кетди...

— Вай тавба! Жуда қаттиқ урдими сизни, ота?

— Й-йўқ, унча... унча қаттиқ урмади, — ота қизидан яна қўзларини олиб қочиб, гумонлари учун хижолатга тушди. — Сал, салгина туртиб қўйгандай бўлди, оғирганим йўқ. Байрам, байрамларинг ўзларингиз муборак бўлсин!

Ғолиб БАҲРОМ

ТЎХТАБ ҚОЛМАЙДИ

«Ўзбекистон» НМИУ директорининг нашриёт ишлари бўйича биринчи ўринбосари, таниқли ёзувчи ва публицист Ашуралӣ ЖҲРАЕВ билан сўхбат

лаётгани одамларни китобга яқинлаштиради, китобга бўлган меҳрини оширади, ташнагини қондиради. Ҳақиқий китоблар оламига чорлайди.

Шу ўринда фахр билан айтмоқчиманки, йилдан-йилга яхши, мағзи тўқ ва сифатли китоблар сони ҳам кўпайиб бораётди. Бинобарин, «Ўзбекистон» НМИУ ва «Шарқ» НМАКда chop этилаётган китобларнинг мазмун-мундарижаси билан бирга, безаклари, бежирим муқовалари жаҳоннинг етук нашриётларида босилаётган китоблардан асло қолишмайди. Бундай китоблар халқро кўргазмаларнинг нуфузли мукофотларига сазовор бўлаётгани ҳаммамизни хурсанд қилади.

— Турли мавзу ва жанрларда ёзилаётган яхши асарларни ҳолисона баҳолаб, китобхонларни муталаага қайтариб ёки саёз, ҳаёт ҳақиқатидан йироқ, хом асарларни кам-қўстини айтиш адабий танқидчиларнинг асосий вазифасига кириди. Адабий таҳлил ва таққидда ҳолислик, тўғри гапни айтиш жасорати еттишмаётганга ўхшайди. Бу ҳақда нима дейсиз?

— Бу, биринчидан танқидга мулқоқ тоқатимиз йўқлиги, оддий танқидни ҳам қабул қила олмаслигимиздан бўлса керак. Айрим ижодкорлар мақтов эшитмаса, исм-фамилияси мактаблар рўйхатида кўринмаса касал бўлиб қоладилар. Улар аслида танқид дори эканлигини билмайдилар. Танқид у ёқда турсин, ҳатто оддий фикр-мулоҳаза айтсангиз тамом, бошингиз батолдан чиқмайди. Қўшиқда айтилганидек, «бирим нозик, бирим нозик» бўлиб кетдик.

Иккинчидан, фермерлар экин ерларини ўз эҳтиёжларига қараб бўлиб олганлари каби кўпчилик танқидчилар, адабиётшунослар ҳам адабиётни, ижодкорларни ё унвони ё мансабига қараб, ё маҳалласига қараб бўлиб-бўлиб, эгаллаб «шахсий томорқа» қилиб олганлар. Мақтов бозори ойга етай, деб қолди. Менинг ижодкоримга тегма, тегсанг сени ижодкорингга кўрсатаман, деб орқадан мушт кўрсатади. Шу йўл билан адабиёт ривожланадими? Юксаладими?..

Адабиётда бир вақтнинг ўзида ҳамма бирдай зўр, ҳамма бирдай классик бўлиши мумкинми?..

Энди ҳамма умид адабиётга қилиб келаятган истеъдодли (ҳа, айнан истеъдодли!) ёшлардан.

— Бугунги кунда муаллифларнинг турли жанрларда ёзилган қўлэмаларини маҳорат билан таҳрир қиладиган зўрок муҳаррирлар сафи камайиб бораётганга ўхшайди. Бунинг кўпчилиги матбуот нашрлари, китобларда уяётган илмий ҳаққонлар, услубий ғазилликларда кўриш мумкин. Бу ачинарли ҳолинг сабаблари нимада деб ўйлайсиз?

— Жуда ўринли ва долзарб савол. Бу ҳақида кўп гапирляпти, ёзиляпти, лекин мутасадди ташкилотлар бунинг чорасини кўриш учун шошилмаётган. Тўғриси, саволда айтилганидек «бу ачинарли ахвол» кўпчилигини ташвишга солмаяпти. Улар гўё шу ахвол билан муроса қилаётгандай.

Устозимиз Ёрқин Воҳидов нашриётимизга «Сўз ла-тофати» китоби қўлэмасини олиб келганларида «буни шафқатсиз муҳаррирга беринг», — дедилар. Кейин ўйла-ниб қолдим: шундай муҳаррир ҳозир борми, агар бор бўлса, қайси нашриётда? Ушбу саволга ҳамон жавоб излайман.

Яхши, билимдон ва ўз иштини пухта билидиган заҳматқар муҳаррирлар сафи аста-секин камайиб бораётгани жуда ташвишлидир. Бу фақат нашриётларда эмас, балки газета-журналларда ҳам яққол кўзга ташланмоқда. Бу ўринда хусусий нашриётлар, га-

зета-журналларни назарда тутаятганим йўқ. Бу алоҳида оғриқли мавзу...

Бир вақтлар йирик нашриётларда шаклланган машҳур ва атоқли муҳаррирлар мактаблари аънаваларини қайта тиклашимиз керак. Ҳали ҳам кеч эмас филолог ва журналист мутахассисларни тайёрлайдиган олий ўқув юр-тида муҳаррирлар тайёрлаш учун махсус бўлимлар ёки гуруҳларни очиб зарурати аллақачон етишган, «чала» филолог ёки журналистдан фақат «чала» муҳаррир дунёга келади.

Нашриётда ишлаб бошлаганимда яна бир бор чуқур англаб етдимки, муҳаррирлик жуда улғу ва ниҳоятда ноёб касб экан. Бу касб мутахассисдан тоғдай сабр-қаноатни, уммондай билимни тақозо қилар экан. Энг зўр муҳаррир миллатнинг энг зўр зиёлиси ва фидойиси ҳисобланади.

«Ўзбекистон» нашриёт-матбаа ижодий уйи қошида «Ношир» амалий-ўқув курслари икки йилдан буён фа-олият кўрсатяпти. Унда асосан, Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги тизимидаги нашриётлар билан бирга хусусий нашриётларнинг ижодий ходимлари ҳам доимий қатнашиб келмоқдалар. Мунтазам ўтказиб келинаётган ушбу ўқув курсларида таниқли олимлар, мутахассислар, ижодкорлар ўз маърузалари билан қатнашмоқдалар. Бу ўқувлар ўзининг яхши самараларини бермоқда.

— Шу ўринда нашриётда ташкил қилинган «Еш таржимонлар» клуби фаолиятига ҳам тўхталиб ўтсангиз?

— Бу клубнинг фойлият бошлаганига ҳали кўп бўлмади. Лекин ёш таржимонлар илк таржима қилган асарларини олиб келмоқда. Улар таржибали муҳаррирлар ёрдамида қўлэмза устиди ишлаш, уни нашрга тайёрлаш ва таржима учун қандай асарларни танлаш бўйича ҳамкорликда ишлаштиради. Шунингдек, «Таржимоннинг биринчи китоби» туркумидан ёш таржимонларнинг илк китобларини chop этишга тайёрлади. Айрим иқтидорли ёш таржимонларни ишга қабул қилдик. Бошланиши ёмон эмас. Файрат билан ишга киришган ёшларнинг келажигага умид билдирса бўлади.

— Ижодий режаларингиз билан ўртоқлашсангиз. Сир бўлмаса айтинг-чи, ҳозир қандай асар устиди ишлайсангиз?

— Ўзбек миллий эстрада санъати асосчиси, машҳур санъаткор Ботир Зокиров ҳаёт бўлганларида саксон баҳорни қаршилаган бўларди. Шафқатсиз ўлим у кишини ҳаётдан жуда эрта олиб кетган. Мустақиллик йилларида муҳтарам Президентимизнинг фармони билан Ботир Зокировнинг «Буюк хизматлари учун» орден билан тақдирлангани унинг ўлмас санъатига берилган юксак баҳодир. Ана шу таниқли санъаткорнинг ибратли ҳаёти ва ижоди ҳақида «Қўшиқ саҳросининг Мажнуни» деб номланган роман-эссени ёзиб тутатдим... Яна кўнгулда пишиб етилган айрим гаплар қоғозга тушяпти.

Адиба УМИРОВА
Сўхбатлашди.

► 14 февраль — Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллуд топган кун

Буюк тамаддун асосчиси

Халқимизнинг буюк фарзанди, улуг давлат арбоби, беназир шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур қисматнинг бешафқат синовларида тобланган, ҳаёт қийинчиликларига мардонавор дош бериб, юксак ақлий салоҳияти ва беқиёс руҳий қуввати билан тарих китобига зарварақлар бита олган буюк шахсдир.

лари ривожланиб, илмий-ғоявий, ижтимоий ва маънавий ҳаётнинг барча соҳаларига кириб борган эди. Хуросон ва Мовароуннаҳрдан Ҳинд сари юзланган зиёлилар эса ана шу фалсафий фикр ва ғояларнинг фаол ташувчилари эдилар.

Улуғ шоир ва файласуф Мирзо Абдулқодир Бедил (1644 — 1721) айнан шу даврда ижод қилди. Натижада, мураккаб шеърӣ услуб — “Сабки ҳиндий”ни энг юксак тараққиёт чўққисига кўтарди. Бедилнинг ушбу услубдаги мартабаси шу даражада улуг эдики, ундан кейинги шоир ва олимлар гоҳида мазкур услубни “Сабки Бедил” — “Бедил услуби” номи билан ҳам атай бошлади. “Абулмаъъоний”, яъни “Маънолар отаси” деган юксак унвонга сазовор бўлган Бедилдай даҳо шоир ва мутафаккирнинг дунёга келиши ҳам тасодифий ҳолиса эмас эди. Бобур Ҳиндистонни забт этмаганида, у ерда улуг империя тузиб, адолатли, маънавийлат жамият яратмаганида эди, илм-фан, адабиёт ва санъат бу даражада юксак чўққига кўтарилмаган, мусулмон ва ҳинд халқлари тафаккурдан сарчашма олган буюк бир тамаддун яратилмаган бўлар эди. Инсоният тафаккури ва тахайюлининг буюк ҳосиласи бўлмиш Мирзо Бедил ва унинг сафдошлари — Зебунисо, Соиб Табризий, Калим Кошоний, Шавкат Бухорий, Ғаний Кашмирий ва Мирзо Ғолиб Деҳлавий каби улуг шоир ва мутафаккирларнинг тарих саҳнасига келиши ҳам аслида, Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг каромати эди.

Жаффар ХОЛМУМИНОВ,
фалсафа фанлари номзоди,
ЎЗДЖТУ доценти

► Спорт

Шахмат кашф этилгандан буён, у билан боғлиқ сирли ҳодисалар, инсониятнинг ақлу-шуури орқали рўй берган “жанглар” ўзгача бир дунёга ўхшаб кетади. Қизиги, шахмат ёш танламайди, унинг ишқибозлари турли касб эгалари. Бирда унис моҳирлик билан ўз иқтидорини намойён қилса, яна бирда ундан ўн чандон кучли иқтидор соҳиби қувваи ҳофизаси, интеллектуал салоҳиятини оширади, тарбиялайди, катта-катта машаққатли синовга дош беришига, кўнма ҳосил қилишга чорлайди.

64 КАТАКДАГИ МУЪЖИЗА

Яқинда пойтахтимиздаги Миллий матбуот марказида Ўзбекистон шахмат федерацияси бошқаруви вакиллари билан матбуот анжумани бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққанлар шахмат федерациясининг шахматни янада оммавийлаштириш юзасидан олиб бораётган ишлари, Тошкент шаҳрида янги очилган шахмат мактаби фаолияти ва унда таҳсил жараёни борасида атрофлича тўхталишти. Шунингдек, бугунги кунда ёш иқтидор соҳибларини қўллаб-қувватлаш, келгусида амалга ошириладиган ишлар ҳақида оммавий ахборот воситаларига маълумотлар берилди.

Маълумки, ўтган 25 йил давомида Ўзбекистон жаҳон саҳнасида шахмат борасидаги иқтидорли фарзандлари билан ҳам дунё жамоатчилигини лол қолдирди. Жаҳон чемпиони Рустам Қосимжонов, Жавохир, Исмоилбек ва Шоҳжаҳон Синдоровлар, Шамсиддин Воҳидов доғруи бунга мисол. Аслида шахмат маънавий етукликни, “етти ўлчаб бир кесиш”ни, ақлий кўнма билан жангга киришшни талаб қиладиган спорт тури.

Ўртимизда шахматга қаратилган юксак эътибор туфайли у билан шуғулланаётганлар ва клублар сони ошиб бораётти. Мисол учун Тошкент шаҳридаги “сеҳрли шахмат” клуби фаолиятини бошлаганига кўп бўлмаган бўлсада, қўллаб-қувватловлари тарбиялашга улгурди. Ушбу клубда шахмат сирларини ўрганган фарзандларимиз ватанимиз шарафини халқаро мусобақаларда муносиб ҳимоя қилиб келишмоқда. Тадбирда вилоят,

туман ва қишлоқларда шунга ўхшаш шахмат клублари, тўғрақларни ташкил этиш, ёшларнинг маънавийтини билим ва салоҳиятини юксалтиришга хизмат қилиши таъкидланди.

босари Ҳусан Нишоннов. — Шахмат шарҳлашда баъзан шомша-шомарлик билан рақамларни адаштириш ҳоллари ҳам учраб туради. Бу ишқибозларни чалғитади, холос.

Бинобарин, федерация томонидан жойларда шахмат клублари фаолиятини йўлга қўйишда барча имкониятлар ишга солинаётганини айтиб ўтиш жоиз. Айниқса, Сурхондарё, Самарқанд, Бухоро, Навоий, Фарғона вилоятларида шахматга қизиқиш анча юқори. Мамлакат чемпионати ва кубоги баҳсларида ҳам ушбу вилоятлар вакиллари юқори ўринларни банд этаётти.

Таниқли шахматчиларимиз сафига яна янги номлар келиб қўшилиятти. Анжуманда шахмат дарсларини ташкил қилиш, бу борада қўллама, дарсликлар яратиш, олис вилоятлардаги талантли ёшларни излаб топиш, шахмат федерацияси томонидан ижодкор, қаламқашлар ўртасида ҳам мусобақалар уюштириш каби масалалар юзасидан фикрлар билдирилди.

— Оммавий ахборот воситаларида шахматни ёритишда журналистларимиз синчков, мушоҳадали бўлишлари лозим, — дейди “Маърифат” газетаси бош муҳаррири ўрин-

Шахмат Ўзбекистонда ривожланаётган экан, қаламқашлар бу борада ҳозиржавоб бўлишлари керак.

Шахмат маънавиятга етакловчи восита. Маънавият ривожига катта ҳисса қўшган зиёлиларимиз Ўзбекистон халқ қаҳрамонлари Озод Шарафиддинов, Эркин Воҳидовнинг шатранж ўйини борасидаги маҳорати, таниқли журналистларимиз Сайди Умиров ва Аҳмаджон Мелибоевнинг даврий нашрларда чоп этилган мақолалари, уларнинг аҳамияти яна бир бор тилга олинди.

Шахмат — инсон иродасини тоблайди, инсоннинг муъжизалар яратишга қодир эканлигини исботлайди, ватанини севишга чорлайди.

Матбуот анжумани сўнггида мамлакатимизда шахматни ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшган, мураббий ва моҳир шахматчиларга федерациянинг эътибори, совғалари топирилди.

Ўлжабой ҚАРШИЕВ

Бобурунос олим, профессор Ҳасан Қудратуллоев таъкидлаганидек, “Бобур барча темурийзодалар ичида бобоси Амир Темурнинг ягона салтанатини қайта тиклаш, мустақам давлатчиликка эга салтанат учун курашни мақсад этганларнинг биринчи даъвогари бўлган. Албатта, бу жанг-жадаллар қурбонликларсиз бўлмагани аниқ. Бироқ унинг шахсиятидаги юксак инсоний фазилатлар, аёл зотига эҳтиром, атрофдагиларга меҳр ва шафқатда бўлиш, одамлар учун саховат эшигини очиб умр мазмунига айланган”.

Дарҳақиқат, Бобур, бир томондан, Соҳибқирон Амир Темурнинг ҳақиқий вориси сифатида бир пайтлар бобокалони тузган улкан салтанатни қайта тиклаш учун интилган бўлса, иккинчи томондан, ўз қаламрави доирасида буюк аждодлари — Амир Темур, Шоҳрух Мирзо, Мирзо Улуғбек сингари илм-фан, адабиёт ва санъат ривожига ҳам катта ҳисса қўшишга улгурди.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур Ҳиндистонда барпо этган қудратли салтанат даргоҳидан

бошпана топиш, инсонпарвар, адабиётдўст ва санъатсевар Бобурий шоҳлар ҳимояси остида ижод қилиш мақсадида Самарқанд Бухоро, Балху Ҳирот, Исфаҳону Шероз каби шаҳарлардан юзлаб, балки минглаб шоир, ёзувчи, олим, меъмор, таттот ва наққошлар қарвонлари “Ҳинд сори юзланди” ва Бобурийлар салтанати ҳимоясида кўним топти.

Мусулмон-ҳинд маданияти, санъати, эhtiқоди ва қадриятларининг энг сара инжуларини ўзида муҳасамлаштирган янги маданият шаклланди. Уларнинг доирасида Ҳиндистонда мингта яқин истъодли шоирлар, ёзувчилар, тарихнавислар, адабиётшунослар ва лутатшуносларни ўз ичига олган янги бир адабиёт вужудга келди. Шеърининг “Сабки ҳиндий” деган услуби ҳам ўша ижодий муҳит маҳсулидир. Ва у Шарқ фалсафий тафаккурининг Бедилга-

ча бўлган салкам минг йиллик ютуқлари, пешқадам аънавалари ва инсонпарварлик тамойилларига асосланган ғояларини ўзида муҳасамлаштира олди. Бу давр ичида адабиёт, айниқса, шеърининг ҳам шакл, ҳам мазмун жиҳатидан шаклланиб, Мусулмон Шарқдаги фалсафий тафаккур, у хоҳ рационал, хоҳ иррационал фалсафа шаклида бўлсин, ўзининг юксак чўққисига кўтарилган эди. Бир томондан Форобий асос солган ижтимоий-ахлоқий фалсафа, Ибн Синонинг мантик ва тиббиёт фалсафаси, Розийнинг табиатшунослик фалсафаси, иккинчи томондан мўътазиллар, ашъария ва мутуридия каби калом фалсафаси мактаблари, учинчи томондан тасаввуф фалсафасининг асосий мавзуларига айланган вужуд, ваҳдат ул-вужуд, ваҳдат аш-шуууд, тажаллий, комил инсон каби назария-

ХУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР ! «Асака» банк

2016 йил «Соғлом она ва бола йили» деб эълон қилиниши муносабати билан қуйидаги миллий валютадаги муддатли янги омонат турини тақлиф этади:
«СОҒЛОМ ОНА ВА БОЛА»

Ушбу омонатга ҳисобланган фоизлар ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг берилади.

Шу билан биргаликда, «Асака» банк миллий валютада 27 турдаги ва хорижий валютада 17 турдаги қулай шартларда омонат турларини тақлиф этади. Омонатларни банкнинг барча филиалларида расмийлаштириш мумкин. Мурожаат учун телефонлар: 120-39-81, 120-39-60, 120-39-63.

Барча омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш жамғармаси томонидан кафолатланади

Сизнинг омонатларингиз:

- » солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод!
- » маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!
- » эгалик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда!
- » миқдори чекланмаган!

«Асака» банк сармоянгизнинг сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди!

www.asakabank.com

Хизматлар лицензияланган

Филиаллар	Код	Телефон
Тошкент шаҳар филиали	371	120-83-13
Наманган вилоят филиали	369	227-15-68
Автотранспорт филиали	371	120-39-95
Навоий вилоят филиали	436	770-21-29
Шайхонтоҳур филиали	371	140-39-36
Зарафшон филиали	436	572-40-14
Юнусобод филиали	371	221-80-67
Бухоро вилоят филиали	365	770-05-19
Сирғали филиали	371	257-44-10
Бухоро шаҳар филиали	365	770-11-27
Тошкент вилоят филиали	371	120-84-13
Самарқанд вилоят филиали	366	233-65-47
Андижон вилоят филиали	374	223-60-74
Афросиёб филиали	366	221-71-76
Асака филиали	374	233-21-99
Қашқадарё вилоят филиали	375	221-07-41
Фарҳод филиали	374	226-96-63
Сурхондарё вилоят филиали	376	770-82-12
Фарғона вилоят филиали	373	244-39-14
Қорақалпоғистон филиали	361	770-60-59
Марғилон филиали	373	237-62-23
Хоразм вилоят филиали	362	228-14-81
Олтиариқ филиали	373	432-19-80
Сирдарё вилоят филиали	367	225-44-03
Кўқон филиали	373	542-61-01
Жиззах вилоят филиали	372	226-43-11

Улуғлар сабоғи

Латиф сўзлар

Улуғсиз жиддий сўз дил ойинасини хиралаштиради, ҳазил йўсинли сўзлардан бошқаси уни равшан қилолмайди.
Ҳазрати султоннинг дўсти, давлат эгаси, олий ҳазрат баъзан ширин тилини мўтойибага очарди ва муносиб ўринларда латифасимон сўзларни баён ипига тортарди. Бундай сўзлар олий ҳазратнинг назик эҳси ва муборак фикрининг юқори даражасида ўткир эканлигига далолат қилганлигидан, улардан бир хилларини ёзишга журъат қилинади.

БИР ПУЛЛИК ШЕЪР

Бир кун соф кўнглили Амир фасоҳат ва зарофат бобида замон шоирларининг пешқадами Хожа Осафийга насиҳат қилиш учун муборак тилини баёнга келтириб деди:

— Мен сенга ҳайрон бўламанки, ўткир эҳсининг ва баланд таъбнинг бўла туриб, шеър айтиш билан ҳам шуғулланасан, ҳамма вақтингни фойдасиз ишларга сарфлайсан.
— Ҳозирги фурсатда борган сари кўпроқ шеър айтишга машғул бўлаётиман. Масалан, ўтган кеча икки пуллик шам ёниб биттунча икки юз байт айтдим, — деди у.

Олий ҳазрат:
— Демак, у тизмаларнинг юз байти бир пул экан-да, деди.

ОЛТИ ОЙЛИК МАОШ

Мусийий фанида даврининг ягонаси Мавлоно Алишох бир кун давлати Олий ҳазратга арз қилиб, сизнинг олий илтифотингиздан ва марҳаматингиздан умид шуки, вафв бошқарувчилари олти ойлик маошимни бирданига берсалар, ҳар ойда хизматчиларга бош овғири бўлиб юрсам, деди.

Олий ҳазрат жавоб бериб:
— Мавлоно, — деди, — умримиздан олти кун қолганими, йўқми, бизга маълум эмас, сиз нима учун омонат ҳаётга бу қадар эътиқод қилиб, келажак олти ойлик маошини талаб қиласиз?

Мавлавий жаноблари:
— Сиз фармон беринг, у пуллари бераверсинлар, борди-ю, ўлиб қолсам, гўр-қафанимга яраб кетар, — деди.

Олий ҳазрат:
— Ўлиги ҳам бир боло, тириги ҳам бир боло дегани сиз экансиз-да! — деди.

(Ходмаирнинг “Мақориму-ахлоқ” асаридан)

